

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VZESTUP ANDREJE BABIŠE A POLITICKÉHO HNUTÍ ANO V LETECH 2011-2014

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Šepták, Ph.D.

Autorka práce: Anna Křepelová

Studijní obor: Česko-německá areálová studia

Ročník: 3.

2023

Prohlašuji, že jsem autorka této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 4. května 2023

.....

Anna Křepelová

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat PhDr. Miroslavu Šeptákovi, Ph.D., za podnětné rady, náměty a připomínky, a zejména za trpělivost a čas, který mé práci věnoval. Další poděkování patří mému příteli Tomášovi za neustálou pomoc a slova povzbuzení, a nesmím zapomenout ani na všechny své sledující na Instagramu a Tiktoku, kteří mi byli velkou oporou po celou dobu psaní práce.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o politickém hnutí ANO a o vstupu jeho hlavního představitele Andreje Babiše do české politiky s důrazem na období 2011-2014. Nejprve se zabývá ranným životem aktéra a jeho podnikatelské činnosti. V dalších kapitolách práce pojednává o vstupu nového občanského hnutí do české politiky a popisuje jeho postupný vývoj. Poté je rozebrána předvolební kampaň lídrova hnutí a následné volby do Parlamentu. Práce přináší názorové posuny Andreje Babiše od jeho počátku v politice až po působení na pozici ministra financí. Cílem je analýza úspěchu hnutí ANO a vybraných událostí souvisejících s Andrejem Babišem.

Klíčová slova

Andrej Babiš, hnutí ANO, Agrofert, populismus, Parlamentní volby 2013, ministr financí

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the political movement ANO and the entry of its main representative Andrej Babiš into Czech politics with an emphasis on the period 2011-2014. First, it deals with the early life of the actor and his business activities. In the following chapters, the thesis discusses the entry of the new civic movement into Czech politics and describes its gradual development. It then discusses the electoral campaign of the movement's leader and the subsequent parliamentary elections. The thesis presents the shifts in Andrej Babiš's views from his beginning in politics to his tenure as Minister of Finance. The aim is to analyse the success of the ANO movement and selected events related to Andrej Babiš.

Keywords:

Andrej Babiš, the political movement ANO, Agrofert, populism, parliamentary elections 2013, Minister of Finance

Obsah

Úvod.....	7
1. Počátky Andreje Babiše	10
1.1. Mládí a studium	10
1.2. Kariéra.....	11
2. Agrofert	14
3. Vznik hnutí ANO 2011	15
3.1. Populismus v hnutí ANO	17
3.2. Akce nespokojených občanů.....	19
4. Vstup do politiky	20
4.1. Odkoupení vydavatelství MAFRA	23
4.2. Vztah k médiím	25
4.3. Řídit stát jako firmu	27
5. Vládní krize 2013	29
6. Předvolební kampaň ANO 2013	30
6.1. Vyhrazení proti politickému establishmentu	32
6.2. Sociální sítě.....	36
7. Volby do Parlamentu 2013.....	38
8. Ministrem financí	40
7.1. Sobotkova vláda.....	41
Závěr.....	46
Seznam odborné literatury a elektronických zdrojů.....	49
Seznam obrázků	61
Seznam grafů.....	62

Úvod

Nový politický subjekt se ve volbách do Poslanecké sněmovny na podzim roku 2013 umístil na druhém místě. Hnutí ANO, které založil známý podnikatel Andrej Babiš tehdy předčilo všechna očekávání a získalo 18,65 % odevzdaných hlasů, což se do té doby žádné nově vzniklé straně v České republice nepovedlo. V zemi panovala vládní krize, tudíž bylo pochopitelné, že občané byli velmi nespokojeni s dosavadní politikou, a proto se více než devět set tisíc voličů rozhodlo dát svůj hlas právě novému hnutí, které slibovalo dlouho očekávanou změnu, konec lži a korupce.

V dnešní době se objevuje mnoho rozdílných názorů na osobu Andreje Babiše, ve kterých může být velmi obtížné se orientovat. Proto jsem se rozhodla přiblížit vybrané významné politické události, abych umožnila případným čtenářům problematiku lépe pochopit. Zkoumáno bude primárně období od založení strany až do konce roku 2014. Přesněji bych se chtěla zaměřit na fungování strany ANO a celkové působení jejího hlavního aktéra jak v hnutí, tak v oblasti české politiky. Mým cílem je na události podat názory jak z pohledu Andreje Babiše, tak i ze strany jeho kritiků. Také jsem se pro toto téma rozhodla z toho důvodu, že se dosavadní odborná literatura zajímá o vybrané období od roku 2011 až 2012 pouze okrajově, a proto pro mě bylo nejobtížnější toto téma pokrýt.

Nejdříve jsem se věnovala životu a podnikatelské činnosti Andreje Babiše, abychom se s jeho osobou co nejlépe seznámili. Poté jsem přešla k samotnému hnutí, na základě čeho se podnikatel rozhodl jej založit a jak se z této myšlenky následně stal samotný vstup do politiky. Kromě toho jsem se zabývala i tím, co vedlo Babiše k tomu, že se rozhodl odkoupit vydavatelství MAFRA a jaké dopady to mělo na vybrané české novináře. Dále práce zachycuje předčasné volby 2013 a předvolební kampaň ANO, přesněji jakým způsobem se hnutí snažilo voliče získat. Za důležitou část považuji i různé rozhovory v průběhu let se samotným Andrejem Babišem, kde nabízí své vize pro českou zemi a jak je plánuje uskutečnit.

Nejvíce informací ohledně počátků hnutí a jeho postupném vývoji jsem našla na oficiálních stránkách ANO 2011¹, zde také bylo mnoho údajů o ranném životě a kariéře Andreje Babiše. Kniha *Babiš: Příběh oligarchy*² od Tomáše Perglera, která popisuje Andreje Babiše nejpodrobněji pro mě byla nejpřínosnějším zdrojem ze všech. Především také proto, že se velmi detailně zabývá i raným obdobím založení Agrofertu a počátkům vzniku hnutí ANO. Dále jsem

¹ *Historie ANO* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/historie/>.

² PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6.

čerpala z knih *Babiš: vůdce pro 21. století: žurnalistika ve veřejném zájmu*³, *Boss Babiš*⁴ od Jaroslava Kmenty a *Z Bureše → Babišem*⁵ od Tomáše Lemešaniho. Všichni tito novináři jsou považováni za osoby, které se Babišovým životem zabývaly dlouhou řadu let a přinášejí ve svých publikacích zajímavá fakta, která pomáhají vysvětlit jednotlivé pohnutky vlivného podnikatele. Je přesto důležité zmínit, že současně zaujímají převážně negativní pohled na Babišovu osobu, a proto jsem se i přesto snažila držet nestranný názor a čerpat i z jiných dostupných zdrojů.

Velmi důležité bylo také neopomenout knihy přímo od Andreje Babiše, *O čem sním, když náhodou spím*⁶ a *Sdílejte, než to zakážou*⁷, které popisují pohled samotného aktéra na rozebírané události. Samozřejmě bylo nutné práci doplnit i o další názory než pouze od hlavní osoby Babiše, jelikož události jsou velmi zkreslené a častokrát také popsány jen ve prospěch autora. Pracovala jsem i se sociálními sítěmi samotného Andreje Babiše, přesněji s jeho Facebookem a Twitterem, kde byl za vybraná léta velmi aktivní.

Dále jsem zohlednila studii *Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran*⁸ od Vlastimila Havlíka a Anety Pinkové, kde jsem našla mnoho k tématu o populismu a také k charakteristice hnutí ANO. K bližšímu popisu samotného populismu mi dále posloužila studie na téma *Role populismu ve volebním marketingu hnutí ANO před parlamentními volbami v roce 2013*⁹ od Martina Kubánka a kniha *Populismus v časech krize*¹⁰ od autorů Michala Kubáta, Martina Mejstříka a Jiřího Kociána, která zkoumá populismus v mnoha evropských zemích, a především přináší definici a způsoby zkoumání populismu, což pro mě bylo v rámci jednoho z mých dílčích témat práce velmi přínosné.

Co se týče elektronických zdrojů, tak jsem nejvíce čerpala z Hospodářských novin, které jsou českým celostátním deníkem zaměřeným na ekonomiku a politiku, případně i z webu

³ *Babiš: vůdce pro 21. století: žurnalistika ve veřejném zájmu*. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, z.ú., 2017. ISBN 978-80-270-4345-3.

⁴ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0.

⁵ LEMEŠANI, Tomáš. *Z Bureše → Babišem*. Praha: Monika Le Fay, 2020. ISBN 978-80-905589-8-4.

⁶ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2.

⁷ BABIŠ, Andrej. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha: ANO 2011, 2021. ISBN 978-80-11-00000-4.

⁸ HAVLÍK, Vlastimil a Aneta PINKOVÁ. *Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran*. *Rexter* [online]. 2012, roč. 10, č. 2 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populistickech-politickych-stran/2012/11/11/>.

⁹ KUBÁNEK, Martin. *Role populismu ve volebním marketingu hnutí ANO před parlamentními volbami v roce 2013*. *Středoevropské politické studie* [online]. 2016, roč. 18, č. 4 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/6532/5875>.

¹⁰ KUBÁT, Michal, Martin MEJSTRÍK a Jiří KOCIÁN. *Populismus v časech krize*. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5.

Aktuálně.cz. Jejich vydavatelem je v obou případech nakladatelství Economia, jehož vlastníkem je Zdeněk Bakala.¹¹ Pro tento zdroj jsem se rozhodla, jelikož se domnívám, že zde mohu najít relevantní informace, a právě na mé téma jsem zde dohledala asi největší množství článků a rozhovorů.

Používala jsem i český internetový zpravodajský web Seznam Zprávy provozovaný firmou Seznam.cz.¹² Dále také web iDNES.cz, který vlastnil do roku 2013 německý Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft GmbH a v červnu 2013 celou skupinu MAFRA koupil právě podnikatel Andrej Babiš. Myslím si, že tyto zpravodajské platformy někdy mohou zaujímat svůj vlastní postoj, a ne vždy jsou objektivními médii, avšak je zde i mnoho použitelných informací, se kterými lze pracovat. Používala jsem i oficiální webové stránky Ministerstva financí, Parlamentu a Vlády České republiky především k nalezení různých podkladů ke kapitole zabývající se obdobím Andreje Babiše jakožto ministra financí, a také jsem zde dohledala různé rozhovory a výsledky voleb.

Doplňující videa, která mi práci značně usnadnila, jelikož jsem události mohla vidět přesně tak, jak se staly, jsem našla na stránkách veřejnoprávní¹³ České televize a pro rozhovory jsem využila Českého rozhlasu Radiožurnál, který je také veřejnoprávním médiem.¹⁴ Také jsem pracovala s videi na internetové platformě YouTube, kde jsem našla například povolební záznamy rozhovorů, předvolební spoty nebo reklamy, převážně z let 2013 až 2014.

¹¹*Hospodářské noviny základní informace* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://hn.cz/zakladni-informace>.

¹²*Seznam Zprávy. Kdo jsme a co chceme?* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/seznam-zpravy-kdo-jsme-a-co-chceme-166787>.

¹³ Veřejnoprávní médium je označení sdělovacího prostředku, které má příjem z veřejných peněz a právně definovaný rozsah a povinnosti. Cílem jejich provozování je zabránit zneužití médií politickými stranami, tedy taková média mají podávat nestranné informace. *Veřejnoprávní vysílání* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/verejnopravni-vysilani-489.html>.

¹⁴*Kdo vlastní naše televize? A která TV má nejvyšší tržby?* [online]. [cit. 2023-03-]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/502845-vlastnici-televizi/>.

1. Počátky Andreje Babiše

„Korupce v Česku překročila únosnou mez.“¹⁵ Tak se vyjadřuje druhý nejbohatší Čech 19. září 2011 k tehdejší situaci v České republice.¹⁶ Tento výrok dal poté vznik politické straně ANO v listopadu téhož roku. Původní plány Andreje Babiše ale vůbec nesměřovaly k politice. Jeho cílem bylo sjednotit lidi, kteří chtějí něco změnit, jak i sám uvedl: „*Nemám pro to předpoklady, jsem diskvalifikovaný. Jsem původem Slovák, ale cítím se taky být Čechem. Jsem bývalý člen KSČ, bývalý pracovník podniku zahraničního obchodu. Jsem takový ten prospěchář starého režimu, který do strany vlezl, aby mohl cestovat do zahraničí, nejsem asi historicky morální ideál.*“¹⁷

Vznik hnutí ANO popisuje jako spontánní rozhodnutí¹⁸ hned poté, co veřejně promluvil na téma systémové korupce¹⁹ a získal si tím pozitivní ohlasy tisíce příznivců.²⁰ Jaký byl tedy důvod udělat závěrečné rozhodnutí a vstoupit do české politiky? Jaká je minulost leadera, který stojí za vznikem hnutí ANO?

1.1. Mládí a studium

Andrej Babiš se narodil v Bratislavě jakožto jediný syn Štefana Babiše a Adriany Babišové 2. září 1954. Jeho otec pracoval pro firmu Strojexport, kterou byl vyslán do Francie, kde působil jako strojírenský delegát. Babiš proto v Paříži strávil dlouhou část svého života a navštěvoval zde českou školu při československém velvyslanectví. V sedmdesátých letech měl Babišův otec zastupovat Československo v Ženevě při obchodní organizaci GATT (General Agreement on Tariff and Trade – Všeobecná dohoda o celním a obchodním) za OSN. Babiš zde tehdy navštěvoval gymnázium Rousseau College, kde nakonec vychodil pouze jeden ročník, jelikož musel být hospitalizován, neboť onemocněl trombocytopenií²¹. Svůj čas ve švýcarské nemocnici využil

¹⁵ Andrej Babiš: *Korupce překročila únosnou mez* [online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-52891140-andrej-babis-korupce-prekrocila-unosnou-mez>.

¹⁶ Unie přehlasovala Česko a spol. Ministři vnitra schválili kvóty pro rozdělení 120 tisíc uprchlíků [online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/ministri-vnitra-eu-vetsinove-schvalili-kvoty-rozdeleni-migrantu.A150922_174101_ln_zahranici_ELE.

¹⁷ Andrej Babiš: *Korupce překročila únosnou mez* [online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-52891140-andrej-babis-korupce-prekrocila-unosnou-mez>.

¹⁸ Tuto informaci uvádí oficiální web hnutí ANO, naskytuje se zde i alternativa, že Babiš mluvil o založení nové politické strany již na jaře 2010, dle slov jednoho z jeho tehdejších spolupracovníků: „Potom zhruba každého půl roku to téma ohledně založení nové strany zvedal, než mu to zase někdo dočasně rozmluvil.“ *Historie ANO* [online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/historie/>.

¹⁹ Pár slov Andreje Babiše k situaci s uprchlíky [online]. [cit. 2022-09-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=869841369752764>.

²⁰ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 4.

²¹ Jedná se o snížení počtu krevních destiček v krvi. *TROMBOCYTOPENIE – ÚVOD* [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.trombocytopenie.cz/trombocytopenie-uvod/>.

tak, že se naučil velmi dobře francouzsky.²² Po nuceném návratu ze Ženevy²³ se vrátil do Bratislavy a studoval zde Gymnázium Tomášikova. Po maturitě byl přijat na obchodní fakultu Vysoké školy ekonomické, kde studoval se zaměřením na zahraniční obchod. Na vzniku této školy se v šedesátých letech spolupodílel jeho otec.²⁴

Na VŠE se poměrně nudil, v září v 2013 v předvolební kampani pro ANO studium glosoval slovy: „*dokončí ji každý, koho neporazí tramvaj*“, a proto vedl ve svém volném čase pobočku mezinárodní organizace AIESEC²⁵. Díky této příležitosti i on sám vycestoval dvakrát do Francie a jednou do Belgie.²⁶ Vysokou školu poté dostudoval s červeným diplomem a toto období můžeme popsat jako zlomové pro Babišův kariérní start. Na rozdíl od většiny mužských absolventů nestrávil po ukončení studia kvůli zdravotním důvodům rok na vojně.²⁷

1.2.Kariéra

Původně měl Babiš nastoupit do podniku zahraničního obchodu Koospol, ale po promoci nakonec přijal místo v PZO Chemapol Bratislava, který se 1. ledna 1980 přejmenoval na Petrimex. Práce zde mu přišla podřadná, přímo popisuje že: „*Po měsíci jsem si řekl, že jsem nestudoval proto, abych dělal práci sekretářky.*“ Proto následně požádal o přeřazení do obchodní skupiny, kde měl za úkol kontrolovat dovážený čpavek, síru a další suroviny.²⁸

Tento krok velmi rychle nastartoval Babišovu kariéru. Vystřídal funkci jak samotného referenta, tak i vedoucího referátu a už na začátku osmdesátých let dosáhl až na pozici zástupce ředitele této obchodní skupiny. Velkou zásluhu na jeho úspěchu měla nejen jeho píle, ale také určitá politická angažovanost. Vysoké funkce v těchto podnicích náležely většinou

²² PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 11.

²³ Na stránkách hnutí ANO Babiš přímo popisuje, že se musel vrátit do Bratislavy z toho důvodu, že se komunistický režim bál, aby úředníci při OSN do Ženevy neemigrovaly. Babišův návrat do Bratislavy měl sloužit jako pojistka toho, že jeho rodiče z Československa poté neemigrují pryč do ciziny. *Pár slov o ANO* [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ AIESEC je mezinárodní nezisková organizace, která je plně řízena studenty a jejím cílem je rozvinout vůdčí schopnosti a zapojení studentů do mezinárodního výměnného pobytu. *Aiesec, objev sebe i svět* [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.aiesec.cz/>.

²⁶ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. str. 15.

²⁷ Tamtéž, s. 15-16.

²⁸ *Pár slov o ANO* [online]. [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

vysokoškolsky vzdělaným členům KSČ. Právě z nich se po roce 1989 stávali vlivní podnikatelé.²⁹ V podniku Chemapol byl i v čele základní organizace SSM³⁰.

Časově do tohoto období spadá i údajná spolupráce se Státní bezpečností, kde byl Andrej Babiš od 12. listopadu 1980 evidován jako důvěrník StB pod číslem 25085.³¹ Dva roky poté 11. listopadu 1982 ve vinárně U Obuvníka měl za přítomnosti poručíka Júliuse Šumana a kapitána Rastislava Mátraye podepsat vázací akt, díky kterému se stal agentem StB, kde vystupoval pod krycím jménem „Bureš“.³² Babiš sám popisuje, že se se Státní bezpečností několikrát do styku dostal, ale spolupráce prý začala i skončila pouze u kauzy se syrskými fosfáty. I tak na něj kapitán Šuman vytvořil složku důvěrníka, který o své spolupráci s Stb ani nemusel vědět. Z Babišova svazku se patrně většina nedochovala, jelikož byl pravděpodobně v prosinci 1989 samotnou Stb zničen při hromadné skartaci. Avšak v zachovalé části dokumentu se nacházela zmínka o tom, že se Babiš přeci jen nechal naverbovat do pozice agenta dobrovolně. Ve zprávě stálo: „*Kandidát uvedl, že plně chápe potřebu boje proti činnosti vnějšího a vnitřního nepřítele zaměřené proti zájmům ČSSR.*“ Poté Babiš údajně odsouhlasil, že chce s orgány kontrarozvědky spolupracovat a následně podepsal písemný závazek a ponechal si krycí jméno Bureš.

Účast na této schůzce z roku 1982 Babiš vždy popíral a v jeho prospěch působí především fakt, že se žádné dokumenty s jeho podpisem nedochovaly, a také skutečnost, že Július Šuman odmítal, že by se na vázacím aktu on sám podílel.³³ V Show Jana Krause roku 2011 dále Babiš přímo uvádí, že existovala StB, která chránila ekonomické zájmy Československa a druhá, ta „hnusná StB“.³⁴ Dále opakovaně jakoukoliv spolupráci s StB

²⁹ „*Pézetky (PZO) tak měly ještě jeden skrytý obrovský bonus, který využila řada jejich zaměstnanců po listopadové revoluci v roce 1989: byla to vstupenka do velkého byznysu.*“ *Socialistické podniky byly líhni miliardářů* [online]. [cit. 2023-10-16]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/socialisticke-podniky-byly-lihni-miliardaruf3v-/ekonomika.aspx?c=A091101_172005_ekonomika_vem.

³⁰ Socialistický svaz mládeže byla organizací na území Československé socialistické republiky, která sdružovala mladé lidi ve věku od 15 do 35 let. Tato organizace byla řízena a spravována Komunistickou stranou Československa a fungovala mezi lety 1970 až 1989. *Socialistický svaz mládeže* [online]. [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/csm.php>.

³¹ *KS ZNB Správa ŠtB Bratislava (Séria II). Ústav paměti národa* [online]. c2004-2017 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <http://www.upn.gov.sk/regpro/zobraz.php?typ=kraj&kniha=75&strana=18&zaznam=68924>.

³² *Kompletní spis spolupracovníka StB Andreje Babiše.* [online]. Economia, 2013 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://zpravny.aktualne.cz/domaci/kompletni-spis-spolupracovnika-stb-andreje-babise>.

³³ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy.* Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 24-26.

³⁴ 2. Andrej Babiš – Show Jana Krause 23. 9. 2011. In: *YouTube* [online]. 23. 9. 2011 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Z135Q0G9K58>.

popřel,³⁵ označil obvinění za předvolební boj³⁶ a zažaloval Ústav paměti národa.³⁷ Dne 23. ledna 2023 v debatě pro Českou televizi, kde byl i s druhým finalistou Petrem Pavlem v prezidentském duelu Babiš tvrdil, že to, co říkal v Show Jana Krause roku 2011 nejsou jeho slova, a že se jedná o manipulaci.³⁸ V roce 2015 rozhodl bratislavský soud o tom, že byl Babiš u Stb evidován neprávem.³⁹

Mezi další kontroverzní události z jeho minulosti patří vstup do KSČ v roce 1980.⁴⁰ Dne 18. listopadu 2019 se v rozhovoru pro iDNES.cz vyjádřil, že na své působení v komunistické straně není pyšný, a že jeho hlavním cílem bylo hlavně vycestovat do zahraničí: „...*moje matka se nějakým způsobem snažila, abych se stal členem KSČ, abych měl, řekněme, lepší předpoklad se dostat do zahraničí. Řekl jsem v projevu, že na to nejsem pyšný, ale na druhé straně jsem nikomu nic špatného nedělal, nikomu neubližoval, choval se slušně a mám čisté svědomí. V komunistické straně bylo 1,7 milionu členů, další ve svazu mládeže, takže nevím, proč mi tu někdo takovou třicet let starou věc vyčítá.*“⁴¹

Mimo jiné začal Babiš v období osmdesátých let spolupracovat s Antonem Rakickým, který byl dříve šéfem jedné obchodní skupiny, po roce 1989 se stal ředitelem celého Petrimexu a stál u vzniku Agrofertu.⁴² Redaktor Tomáš Pergler, který napsal o Babišovi knihu a také i řadu článků, uvedl v roce 2014 v rozhovoru pro týdeník Reflex, že byl Rakický po celou dobu pro Babiše něco jako guru či kmotr v jednom, ale především nad ním držel ochrannou ruku.⁴³

³⁵ *Babiš definitivně prohrál soud se slovenskými historiky, zda byl ve svazcích StB oprávněně* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2389540-babis-definitivne-prohral-soud-se-slovenskymi-historiky-zda-byl-ve-svazcich-stb>; *Babišův spis oživil na sociálních sítích. Nikdy jsem s StB nespolečně pracoval, opakuje lídr ANO* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60715160-babisuv-spis-ozivil-na-socialnich-sitich-nikdy-jsem-s-stb-nespolupracoval-opakuje-lidr-ano>.

³⁶ *Nové důkazy podporují tezi o spolupráci Babiše s StB* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nove-dukazy-usvedcuji-babise-ze-spoluprace-s-stb/r~f98dcda43afa11e38f380025900fea04/>.

³⁷ *Babišův spis oživil na sociálních sítích. Nikdy jsem s StB nespolečně pracoval, opakuje lídr ANO* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60715160-babisuv-spis-ozivil-na-socialnich-sitich-nikdy-jsem-s-stb-nespolupracoval-opakuje-lidr-ano>.

³⁸ *ŽIVĚ: Prezidentský duel České Televize z Národního muzea* [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3559642-zive-prezidentsky-duel-ceske-televize-z-narodniho-muzea>.

³⁹ *Babiš je neoprávněně veden jako agent StB, potvrdil slovenský soud. Ministr rozhodnutí očekával* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-64249050-babis-je-neopravnene-veden-jako-agent-stb-potvrdil-slovensky-soud-ministr-rozhodnuti-ocekaval>.

⁴⁰ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 18.

⁴¹ *Babiš: Proč mi vyčítají KSČ? Benešovou neodvolám, s Minářem se nesejdu* [online]. [cit. 2023-10-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-andrej-babis-rozhovor-sametova-revoluce-listopad.A191117_203751_domaci_bur; Pár slov o ANO [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

⁴² *Zemřel Babišův byznysový kmotr. Spolu ovládl Agrofert* [online]. [cit. 2022-12-08]. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-babis-zemrel-babisuv-byznysovy-kmotr-spolu-ovladli-agrofert-220972>.

⁴³ *Chtějí se mě zbavit! prohlásil dnes jasně Andrej Babiš*. [online]. [cit. 2022-12-08]. <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Chtej-se-me-zbavit-prohlasil-dnes-jasne-Andrej-Babis-329904>.

Mohli bychom ho označit jako velmi zásadní osobu, co se týče Babišovi kariéry a bezprostředně je to muž, bez kterého by zaručeně nedosáhl takového vlivu a úspěchu.⁴⁴

I díky výborným znalostem francouzštiny se Babiš na podzim roku 1985 stal zahraničním delegátem v marockém Rabatu a splnil se mu tím jeho dávný sen. Zastupoval zde přibližně 15 podniků zahraničního obchodu, dostal příležitost konečně vyzkoušet své obchodní dovednosti, domlouval smlouvy na prodej československého zboží a dále se staral o nákup marockých fosfátů. Získané zkušenosti mu velmi pomohly do budoucna, v Maroku si vybudoval i velkou síť známostí, mimo jiné také díky sportovním úspěchům své dcery Adriany, která navštěvovala vojenský tenisový klub v Rabatu. Časté cestování kvůli turnajům mu zajistilo mnoho nových kontaktů. V Maroku byl i v době sametové revoluce, dostal i velmi lákavou nabídku od jedné lukrativní marocké rodiny a chtěl tam zůstat i natrvalo. Avšak jemu velmi blízký Anton Rakický se zrovna v době Babišovo nepřítomnosti stal novým ředitelem Petrimexu a potřeboval pro své plány v Československu schopné obchodníky. Babišovi byla nabídnuta pozice ředitele 32. obchodní skupiny, kterou nakonec přijal. Roku 1991 se proto i s rodinou vrátil do Bratislavy.⁴⁵

2. Agrofert

V devadesátých letech se pro obchodníky nabízelo mnoho nových příležitostí. Omezení pro mezinárodní obchod se postupně vytrácela a pro schopné lidi nastal nejlepší čas k vedení úspěšného byznysu. Babiš tvrdí, že v Petrimexu pracoval s maximálním nasazením a za dva roky zde vydělal se svou obchodní skupinou 600 miliónů korun. Zajisté mu pomohly nabyté zkušenosti z Maroka a také velmi dobrá situace trhu.⁴⁶ Roku 1992 navrhl zřídit kancelář Petrimexu, jak blíže uvádí: „...*když bylo jasné, že se pánové Klaus a Mečiar domluvili na rozdělení Československa, jsem na poradě vedení řekl, že musíme udělat v Praze kancelář a následně firmu, protože budou dva oddělené státy a byznys v Čechách by se měl dělat přes českou firmu.*“ Tím dal 25. ledna 1993 vznik firmě Agrofert, jejíž název sám vymyslel ze slov AGRO (zemědělství) a FERT (fertilisers – hnojiva).⁴⁷

⁴⁴ ZAPOMENUTÍ ANDREJOVI MUŽI [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/zapomenuti-andrejovi-muzi-n-1036813/>; *Bez nich by to nešlo: Anton Rakický, muž, který pomohl vzniku Agroferty* [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/bez-nich-by-to-neslo-anton-rakicky-muz-ktery-pomohl-vzniku-agroferty/>.

⁴⁵ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 34-36.

⁴⁶ Tamtéž, s. 37.

⁴⁷ *Pár slov o ANO* [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

Na Slovensku postupně docházelo k privatizaci slovenské chemie a osoby blízké Vladimíru Mečiarovi chtěli ovládnout Petrimex. Babiš se snažil vytrvat a Petrimex chránit, ale nepodařilo se, a do podniku už se poté nikdy nevrátil. Dále dodává, že za účelem ubránění se „Mečiarovcům“ nechal roku 1995 s pomocí švýcarského investora navýšit kapitál Agrofertu tak, aby alespoň ten nemohl být ovládnut. Přesto, že se stoupenci Mečiara snažili Agrofert všemi způsoby zlikvidovat, tak se jim to nevydařilo.⁴⁸ Do Agrofertu přišlo pracovat i mnoho Babišovo kolegů z Petrimexu, který poté krátce nato zbankrotoval.⁴⁹ V současnosti patří společnost Agrofert mezi největší firmy v České republice s hlavním zemědělským, potravinářským a chemickým holdingem. Kromě toho ovládá více než 250 společností v České republice, na Slovensku, a i v dalších státech.⁵⁰

3. Vznik hnutí ANO 2011

Na konci října roku 2011 založil Andrej Babiš občanskou iniciativu s názvem ANO 2011. Na Úřadu průmyslového vlastnictví si zaregistroval hned několik ochranných známek, přesněji šest variací názvu Akce nespokojených občanů nebo zkratky ANO2011. Spekulovalo se o pravděpodobném vstupu do politiky, avšak podnikatel založení politické strany tehdy popřel.⁵¹ Otázkou zůstává, zda už v této době plánoval hnutí založit, nebo bylo rozhodnutí čistě spontánní.

Finálním impulsem k vytvoření hnutí měl být rozhovor z 1. září 2011 tehdejšího prezidenta Václava Klause pro Českou televizi ohledně již zmiňované korupce. Prezident zde uvedl, že co se týče korupce v Česku, tak není o nic horší než v západních zemích. Tato situace Babiše tak rozrušila, že se s tím rozhodl něco udělat. V své knize napsal: „*A tehdy jsem si řekl, že ho aspoň přetavím v něco užitečného, protože už je načase s tou situací v zemi něco udělat. Založil jsem hnutí ANO.*“⁵² Babiš informoval občany na webu *Občanského hnutí proti korupci, nekompetentnosti, lhostejnosti a za vymahatelnost práva a budoucnost České republiky* (OFBKN) o tom, že založí občanskou iniciativu, která bude účinným nástrojem boje proti korupci a nekompetentnosti politiků. Měla by proto spojovat všechny, kteří jsou stejně

⁴⁸ BABIŠŮV (NE)PŘÍTEL VLADIMÍR MEČIAR [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z:

<https://biztweet.cz/article/3977-babisuv-ne-pritel-vladimir-meciar?inquiryid=52&vote=1&do=vote>.

⁴⁹ Pár slov o ANO [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

⁵⁰ O AGROFERTU [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu>.

⁵¹ Míří Babiš do politiky? Nechal zaregistrovat variace názvu Akce nespokojených občanů [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-53284530-miri-babisdo-politiky-nechal-zaregistrovatvariace-nazvu-akce-nespokojenych-obcanu>.

⁵² BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 5; Pár slov o ANO [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/andrej-babis/>.

nespokojení, jako on, a chtějí na rozdíl od ostatních vládních úředníků a politiků problémy opravdu řešit a pracovat na „světlé“ budoucnosti. I přes to, že všechna jeho dosavadní prohlášení byla především spontánní, tak se mu dostalo velkého množství pozitivních reakcí.⁵³

Obrázek 1 - Ukázka z Babišovy knihy „O čem sním, když náhodou spím“

Proč jsem to udělal

Na ten zářijový večer roku 2011 si pamatuju, jako by to bylo včera. Bylo chvíli před půlnocí. Dorazil jsem domů, rodina už spala, přivítali mě psi, jinak bylo doma úplné ticho, tak jsem si v kuchyni otevřel pivo a dal pár slaných tyček a pustil si na chvilku televizi, než půjdu spát.

Zrovna dávali rozhovor s Václavem Klausem.



Zdroj: BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 4.

Na základě požadavků tisíce občanů, kteří se přihlásili k OFBKN byla sepsána Výzva ANO 2011. Ta shrnovala základní myšlenky a teze, které vytvořily obsah občanského sdružení ANO. Ve Výzvě se například objevuje kritika politické elity: „...*politici naši zemi od revoluce nejenže neumějí řídit, ale přihlížejí jejímu rozkrádání.*“ Babiš zde dále zmiňuje, že má stejné názory, jako většina, a nebojí se je říct. Upozorňuje i na špatné silnice, pomalé vlaky, vysoký státní dluh, nedostatek peněz pro hasiče, policisty, lékaře a naše děti. Obrací se přitom na „Vás všechny“ a zdůrazňuje, že „my“ nejsme jednotní, a proto všechny vyzývá, aby se do projektu zapojili a pomohli iniciativu realizovat. V té době již jako velmi vlivný a bohatý podnikatel se snažil postavit za práva obyčejných lidí a označoval i sám sebe za jednoho z nich. Jeho cílem

⁵³ *Občanské hnutí proti korupci, nekompetentnosti, lhostejnosti a za vymahatelnost práva a budoucnost České republiky* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20111002143027/http://www.ofbkn.cz>.

je také větší míra zapojení občanů do politického rozhodování: „*Budeme prosazovat to, aby v budoucnu o zákonodárcích více rozhodovali občané, a ne šéfové stran, kteří sestavují volební kandidátky.*“ Ve Výzvě ANO 2011 není kritizován celek a všichni politici, naopak je v ní zmínka i o tom, že existují i schopní jedinci, které v rámci iniciativy chce oslovit, jak uvádí: „*...i mezi stávajícími poslanci a senátory jsou schopní a slušní lidé. Takové chceme také oslovit a zapojit je do naší iniciativy.*“⁵⁴

3.1. Populismus v hnutí ANO

Dle analýzy Výzvy ANO 2011 lze hodnotit, že iniciativa rozděluje českou společnost na „nezkažený lid“ a na „zkorumpovanou elitu“, tedy na dvě naprosto odlišné skupiny. Usiluje o zavedení nových politických sil, které by zastupovaly názory lidu a nahradily současnou politickou elitu. Kritizuje, že se lidé dostatečně nepodílí na politice, a proto se snaží, aby se občané více zapojovali do rozhodování o fungování státu a aby měli lepší možnost podat podnět ke změně.

Hnutí se už od začátku prezentuje velmi odlišně v porovnání s ostatními politickými stranami, sám lídr se považuje za „jednoho z lidu“. Tyto znaky jsou typické pro populismus, o kterém se ve spojení s hnutím ANO a Andrejem Babišem hovoří poměrně často.⁵⁵ V čele populistické strany stojí zpravidla výrazný vůdce, který většinou upoutá „běžný lid“ a hovoří se o tom, že hájí jeho zájmy proti politickému establishmentu⁵⁶. Současně s tím se tento lídr prezentuje jako nepolitický a často je vnímán právě jako „jeden z lidu“.⁵⁷ Lze poukázat na příklad z Babišovy knihy *O čem sním, když náhodou spím*, kde je možné mnoho těchto znaků pozorovat: „*...ale potřebujete mít nějakou vizi, na kterou náš politický establishment rezignoval před víc než 25 lety. Vizi státu místo toho nahradili lobbisté, sobecké zájmy a korupce. Stát řídí lidé, kteří nevidí dál než za své volební období a kteří se zpravidla na politiku dívají jako na*

⁵⁴ *Výzva ANO 2011* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/file/edee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf>.

⁵⁵ KUBÁNEK, Martin. Role populismu ve volebním marketingu hnutí ANO před parlamentními volbami v roce 2013. *Středoevropské politické studie* [online]. 2016, roč. 18, č. 4 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/6532/5875>.

⁵⁶ Establishmentem kriticky označujeme osoby nebo skupiny, které zaujímají klíčové pozice ve společnosti nebo v politice a zároveň usilují o udržení svého postavení. *Pojem establishment* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://udlv.ff.cuni.cz/pojem-establishment>

⁵⁷ KUBÁT, Michal, Martin MEJSTRÍK a Jiří KOCIÁN. *Populismus v časech krize*. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5. s. 24.; Politology je často pojem označován za velmi široký a složitě uchopitelný. Neexistuje proto jedna vystihující definice, která by zahrnovala všechny existující případy, jelikož každá země má svá specifika, která přinášejí různé formy populismu. HAVLÍK, Vlastimil a Aneta PINKOVÁ. Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran. *Rexter* [online]. 2012, roč. 10, č. 2 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populisticky-ch-politicky-ch-stran/2012/11/11/>.

šikovný způsob, jak co nejrychleji znásobit stav svého konta. Co na tom, že kvůli svému vlastnímu zbohatnutí zadluží nás všechny a několik generací dopředu?“⁵⁸

Populismus také klade důraz na emoce a slibuje „obyčejným lidem“ jednoduché řešení jejich problémů.⁵⁹ Elity jsou zobrazovány jako skupina, která lid oklamává a jedná proti jeho zájmům. Z toho důvodu je lid často označován v politické i společenské sféře za celek, který má situaci vzít do vlastních rukou a rozhodovat ve svém nejlepším zájmu. Politický vůdce se ve skutečnosti snaží opírat svou moc o široké masy lidí, a díky tomu nemá potřebu vyhledávat podporu státních a jiných institucí.⁶⁰

I samotná kniha Andreje Babiše rozděluje lid na morálně čisté občany znechucené elitou, která jejich zájmy úmyslně opomíjí a určitou roli zde hraje i velká sounáležitost s občany. Vyskytuje se zde zejména kritika elit a rétorika je převážně zaměřena na samotný lid: „*Zkušeni a poctivi lidé, kteří už něco dokázali, do politiky nejdu, protože na stranické kšefty nemají žahudek. Staří matadoři se dovedou efektivně bránit, jak mezi sebe cizí „náplavy“ nepustit.*“⁶¹ Například u Facebookového profilu Andreje Babiše se hojně setkáváme s pozdravem „*Čau lidi.*“, který symbolizuje jednoduchý jazyk, který má za cíl oslovit co největší množství lidí.⁶² Populisté často používají tento prostý styl mluvy, aby mohli být lidu blíže a aby upozornili na svou odlišnost od vysokých elit.⁶³

Samotné vyjádření Andreje Babiše se postupem času liší. V říjnu 2017 v německém deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung označení populisty odmítá, protože ho lidé prý nenávidí za to, že v roce 2016 zavedl elektronickou evidenci tržeb.⁶⁴ V knize *Sdílejte, než to zakážou!* dále několikrát zmiňuje, že novináři jej zase budou označovat jako populistu a představuje své

⁵⁸ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 9-10.

⁵⁹ MUDDE, Cas. The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition* [online]. 2004, roč. 39, č. 4 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-zeitgeist/2CD34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7>.

⁶⁰ MUDDE, Cas. In the Name of the Peasantry, the Proletariat, and the People: Populisms in Eastern Europe. *East European Politics and Societies*. [online]. 2001, roč. 15, č. 1 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-zeitgeist/2CD34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7>.

⁶¹ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 120.

⁶² Andrej Babiš. In: *Facebook* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.facebook.com/AndrejBabis/?locale=cs_CZ.

⁶³ MUDDE, Cas. In the Name of the Peasantry, the Proletariat, and the People: Populisms in Eastern Europe. *East European Politics and Societies*. [online]. 2001, roč. 15, č. 1 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-zeitgeist/2CD34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7>.

⁶⁴ *Der steinreiche Europa-Schreck aus Prag* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: https://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/donald-trump-tschechiens-andrej-babi-vor-der-parlamentswahl-15237289.html?printPagedArticle=true#pageIndex_0.

plány na čtyřleté volební období, pokud by ho občané znovu zvolili. Například sázení stromů, o kterém píše že není populistické, ale životně důležité.⁶⁵ V roce 2023 na jednom z jednání sněmovny definuje populismus jako politický přístup, který se snaží oslovit běžného člověka, který se domnívá, že vládnoucí skupiny přehlížejí jeho zájmy. S tímto tvrzením souhlasí a po několika letech odmítání toto označení přijímá a prohlašuje, že je hrdým populistou.⁶⁶

3.2. Akce nespokojených občanů

Podrobněji se k situaci v České republice vyjádřil Babiš již v Show Jana Krause 23. září 2011. Vysvětloval zde své obavy z toho, že by ho někdo mohl zastřelit, protože vyslovil jako první pravdu, kterou si mezi sebou říkají všichni, ale bojí se jí říct nahlas. Dále také, že by situaci v České republice chtěl změnit tak, jak to dosud žádná politická strana nedokázala a konečně udělat změnu, kterou tato země potřebuje. Jeho hlavním cílem bylo dělat věci jinak, než slibují ostatní, a především také pomoci obyčejným lidem.

Dle mého názoru vystupuje v pořadu jako „jeden z lidu“, který šíří „pravdu o zkorumpované zemi“, na druhou stranu umí lidi bavit, smát se a neprezentuje se jako typický vážný politik.⁶⁷ Takové chování přijde lidem přece jenom bližší, než kdyby se rozhodl chovat jako typický politik a odpovídat na všechny otázky až příliš seriózně.

Občanská iniciativa s názvem *Akce nespokojených občanů* byla založena v listopadu 2011 a Babiš nevyloučil, že by z ní časem mohlo vzniknout politické hnutí, pokud bude dostatečný zájem občanů.⁶⁸ Zároveň 16. listopadu 2011 zdůraznil, že on sám nemá zájem o účast v parlamentu: „*Ja som len organizátor, iniciátor. Ja určite do parlamentu nepôjdu.*“ tvrdil v pořadu Dvacet minut Radiožurnálu, kde zároveň znovu konstatoval, že politické hnutí za dostatečného zájmu uskuteční, ale stále neví, kdy přesně.⁶⁹

Na podzim roku 2011 České republice vládla koalice ODS, TOP 09 a Věci veřejné v čele s Petrem Nečasem.⁷⁰ Zpočátku by se tato formace dala popsat za poměrně silnou, ale postupem času došlo k větším či menším sporům, nesrovnalostem a také leckdy bizarním

⁶⁵ BABIŠ, Andrej. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha: ANO 2011, 2021. ISBN 978-80-11-00000-4. s. 390.

⁶⁶ BABIŠ, Andrej. [Pane premiére, máte pravdu...]. In: *Facebook* [online]. 1. března 2023 18:15 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=180160544735287>.

⁶⁷ 2. Andrej Babiš – Show Jana Krause 23. 9. 2011. In: *YouTube* [online]. 23. 9. 2011 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Z135Q0G9K58>.

⁶⁸ *Babiš nevyloučuje, že založí politickou stranu.* [online]. [cit. 2023-01-25]

<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-babis-nevylocuje-ze-zalozi-politickou-stranu-40249501>.

⁶⁹ *ANO deset let na scéně. Od Akce nespokojených občanů k vládní straně* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ano-deset-let-na-scene-od-akce-nespokojenych-obcanu-k-vladni-strane-8748697>.

⁷⁰ *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010* [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2010/ps?xjazyk=CZ>.

sporům, které se týkaly Věcí veřejných, a především jejich lídra Víta Bárty.⁷¹ V důsledku toho byli občané velmi nespokojeni a nové hnutí ANO pochopitelně upoutalo pozornost velké části společnosti. Babišovými hlavními tématy byla zejména kritika systémové korupce ve veřejné správě, dále se negativně vymezil proti části etablovaných politických stran a vyzval samotné občany České republiky, aby se připojily k této iniciativě a napomohly tím k vytvoření prosperujícího státu.⁷² Ve chvíli, kdy si občané všimli, že je tu konečně někdo, kdo dosavadní nepříjemnou politickou situaci zlepšit, neváhali jej podpořit. Sdružení získalo rychle podporu několika tisíc osob, již 19 dní po založení se pod výzvu přihlásilo 10 142 osob. V půlce prosince se podpora vyšplhala na 17 161 jedinců.⁷³

4. Vstup do politiky

Dne 11. května 2012 bylo ANO registrováno jako politické hnutí.⁷⁴ V srpnu 2012 získal Babiš v tajné volbě 73 ze 76 hlasů delegátů a stal se díky tomu prvním předsedou hnutí. Do role jeho zástupců byl vybrán člen představenstva holdingu Agrofert Jaroslav Faltýnek a Radka Maxová, jihočeská koordinátorka hnutí. Po svém zvolení podnikatel prohlásil: „*Myšlenky, které říkáme od začátku, realizujeme, nejde o výkřik do tmy, jsme na cestě k našemu cíli, kterým je účast v parlamentních volbách v roce 2013.*“ A zároveň s tím představil sedm kandidátů pro podzimní senátní volby.⁷⁵ Ty nakonec vyhrála Česká strana sociálně demokratická s 23 postupujícími kandidáty, v Senátu ale žádný ze sedmi vyslaných kandidátů z hnutí ANO neuspěl.⁷⁶ Hlavním cílem byly poté pro hnutí nadcházející parlamentní volby, na které do poslední chvíle nebyl jeho program přesně definovaný. Součástí hnutí ANO bylo i několik výrazných osobností,

⁷¹ Mělo se jednat například o údajné přijímání úplatků Jaroslava Škárky od Víta Bárty, kterým si lídr měl koupit jeho loajalitu. Bárta prý nabízel peníze více poslancům z Věcí veřejných, ale sám to prezentoval jako půjčku, například na nákup oblečení. Škarka později podal na Bárta trestní oznámení, ale dříve, než tak učinil, tak byl z poslaneckého klubu vyloučen. *Věci veřejné vyloučily Škárku ze strany i poslaneckého klubu.* [online]. [cit. 2023-01-29]. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/veci-verejne-vyloucily-poslance-skarku-ze-strany-i-z-klubu.A110405_214932_domaci_vel.

⁷² *Andrej Babiš: Korupce překročila únosnou mez* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-52891140-andrej-babis-korupce-prekrocila-unosnou-mez>.

⁷³ *Pár slov o ANO* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/>.

⁷⁴ *Babiš má hnutí našťvaných, chce se dostat do Parlamentu.* [online]. [cit. 2023-01-28]. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/babis-ma-hnuti-nastvanych-chce-se-dostat-do-parlamentu/r-i:article:720366/>.

⁷⁵ *Babiš se stal předsedou ANO 2011. Zatím váhá, jestli patří k levici, či pravici.* [online]. [cit. 2023-01-28]. <https://domaci.hn.cz/c1-56857820-babis-se-stal-predsedom-ano-2011-zatim-vaha-jestli-patri-k-levici-ci-pravici>.

⁷⁶ *Volby do Senátu v roce 2012* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/senat/volby/v2012.php>; *O Senát zabouje Okamura, horolezec Sulovský či soudkyně Wagnerová. Vondra neuspěl* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-o-senat-zabouje-okamura-horolezec-sulovsky-ci-soudkyne-wagnerova-vondra-neuspel-169243>.

z nichž nejznámější byl bývalý ministr kultury Martin Stropnický, politička Věra Jourová, anebo i novinář a spisovatel Martin Komárek.⁷⁷

Spekuluje se, že jednou z motivací pro vstup do politiky by mohl být strach z ohrožení Agrofertu. Jakožto majitel této společnosti tehdy mimo jiné Babiš bojoval i s daňovými podvody, jež se týkaly například jeho vlastního obchodu s řepkou. Spekulace se hromadily okolo výroby složky řepkového oleje, která se přimíchávala do nafty a na kterou vlastnil Agrofert faktický monopol. V návaznosti na tuto skutečnost se v období května 2010 sám Babiš zasloužil o prosazení zákona o ochraně ovzduší s povinným přimícháváním bioložek do pohonných látek.⁷⁸

Další názor na Babišův vstup do politiky uvádí podnikatel Milan Velek, který vede privátní tenisové centrum v pražských Záběhlicích. Zde se již v období devadesátých let setkával Babiš s Václavem Klausem a lze tedy říct, že si bývávali blízcí do doby, než se v roce 2011 Babiš promluvil proti Klausovu vyjádření o korupci. Dle slov Milana Veleka: „*Andrej Babiš šel do politiky hlavně kvůli odporu vůči Topolánkovi a Dalíkovi. Jeho vymezování se vůči Václavu Klausovi už byla jen ryzí politika a politický marketing. Věřte tomu, že by nebyl velký problém dnes domluvit jejich společnou schůzku, aby si spolu dali kafe,*“⁷⁹ Nelze tedy přesně definovat, zda vyjádření proti Klausovi byla z Babišovy strany pouze kalkulace, která mu měla napomoci k získání moci, anebo to myslel smrtelně vážně.

V návaznosti by mohl být zmíněn i pohled Jaroslava Kmenty, který sepsal reportážní knihu na osobu Andreje Babiše, ve které zmiňuje i další podstatná fakta. Před založením hnutí ANO Babiše údajně navštívili dva muži, kteří také měli podobný nápad, jak by mohli v politice prorazit, a figurovala zde ona zkratka ANO, kterou chtěli Babišovi prodat. Kmenta dále uvádí: „*Oba muži s Babišem dlouho diskutovali o tom, jak nový subjekt marketingově prosadit, tak aby získal mnoho voličů. Jeden ze zúčastněných si však debatu tajně nahrával. Zřejmě chtěl mít jistotu, že je Babiš v obchodním jednání nepodrazí. Později se audiozáznam ze schůzky objevil*

⁷⁷ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 7.

⁷⁸ *Za deset let králem biopaliv. Cesta Babišova Agrofertu z nuly až na vrchol* [online]. [cit. 2023-01-25].

Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/za-deset-let-kralem-biopaliv-cesta-babisova-agrofertu-z-nuly-az-na-vrchol-105639>; Biopaliva, jakožto jeden z hlavních pilířů byznysu Agrofertu, vedly Babiše ke sporu s tehdejším prezidentem Václavem Klausem, který se snažil vetovat novelu zákona o ochraně ovzduší. Poslední den před volbami se s pomocí spřátelených politiků Sněmovně podařilo Klausovo veto přehlasovat. *Naštvaný Babiš hrál v televizi: Člověk blízký Klausovi po mně chtěl úplatek* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-53630290-nastvany-babis-hrimal-v-televizi-clovek-blizky-klausovi-po-mne-chtel-uplatek>.

⁷⁹ *Den, kdy Babiš vstoupil do politiky. Před deseti lety miliardář zaútočil na prezidenta Klause* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/den-kdy-babis-vstoupil-do-politiky-pred-deseti-lety-miliardar-zautocil-na-prezidenta-klause-105138>.

na veřejnosti. Nebylo tam nic zásadního. Je ale zajímavé si připomenout, koho v té době považoval Babiš za spojence a koho za nepřítele.⁸⁰ Studii života Andreje Babiše se Kmenta zabývá již dlouhou dobu, a dle jeho slov nešlo lídrovi strany nikdy o nic víc než o byznys a jeho Agrofert. Dále v knize píše: „U voličů fungoval i zjednodušený vzorec přemýšlení: „Je to miliardář, který nepotřebuje v politice krást.“ Což Babiš sám několikrát zdůraznil. Jenže vzhledem k tomu, že Babiš nebyl do roku 2011 veřejně činná osoba, nebyl pod takovým drobnohledem médií. Novináři o něj sice tu a tam zakopávali, protože figuroval v několika známých kauzách, ale nezaobírali se jím tak hluboce a dalekosáhle jako v případě politiků či aktivních lobbistů.⁸¹ Pozoruhodné je, že 16. listopadu 2011 v pořadu 20 minut Radiožurnálu Babiš vyzdvihoval Kmentovu knihu, kde zároveň souhlasí s kritikou Věci Veřejných, a dokonce ji i daroval České Televizi, aby si ji lidé mohli přečíst.⁸² O šest let později vyšla zmiňovaná reportážní kniha Jaroslava Kmenty s názvem *Boss Babiš*, která se – jak můžeme dle zmíněných citací vidět – zaměřuje na údajnou temnou stranu aktéra, jeho tajemství a čím přesně je pro společnost nebezpečný. Tuto publikaci již pochopitelně Babiš nikde nepropagoval.

Hnutí ANO se k motivaci vstupu Andreje Babiše do politiky vyjadřuje následovně: „Iniciativa ANO má za cíl sjednotit všechna hnutí a všechny lidi, kteří chtějí v našem nefunkčním státě změnit poměry. Není to o tom, kdo tady co ukradl, ale o tom, aby tito lidé přestali krást a přestali se angažovat v našem veřejném životě. Není možné, aby tuto zemi znovu řídili lidé, kteří způsobili situaci, ve které se nacházíme. Dluhy, skoro žádné investice, zmrazování příjmu občanů a hlavně korupce, kam se člověk podívá. Nemám žádnou ambici sedět v parlamentu nebo ve vládě.“ Také se zde ohrazuje proti lžím, které okolo jeho osoby kolují, například právě proti tomu, že hlavním motivem pro jeho vstup do politiky je podle některých novinářů ještě větší zbohatnutí.⁸³

Na svých stránkách je ANO charakterizováno jako strana, která není stejná, jako ostatní, neboť usiluje o pomoc lidem a také že nejsou tradiční politickou stranou a nabízejí mnohem více než pouze program a jedno volební období. Mají určité vize pro Českou republiku a snaží se jednou pro vždy změnit její poměry. Přímou se zde píše o tom, jak jinak by ANO mělo konat oproti jiným stranám: „...mělo by být založené na bázi konzultací, které předloží návrhy řešení problémů ekonomiky a společnosti jako alternativu těch řešení, které hlásají politické

⁸⁰ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 134-135.

⁸¹ Tamtéž, s. 142.

⁸² *Andrej Babiš, podnikatel* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/andrej-babis-podnikatel-6331863>.

⁸³ *Můj podrobný životopis* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <http://www.anobudelip.cz/cs/onas/blogy/12512/muj-podrobny-zivotopis>.

strany.⁸⁴ Strana se a prezentuje jako ta, která lidem rozumí, naslouchá jim, vystupuje jako uskupení, které je zde pro občany, kteří nejsou spokojeni s celkovou politickou situací v zemi. Již ve zmiňované Výzvě ANO 2011 lze konstatovat že si Babiš uvědomuje a přímo cílí na to, co se lidem nelíbí, na co si stěžují a dává jim v tom zapravdu. A tento přístup využívá po celé následující politické období.

4.1. Odkoupení vydavatelství MAFRA

V pondělí 24. června 2013 napsal Andrej Babiš na svůj Twitter: „*Zítřa asi něco koupím.*“⁸⁵

Obrázek 2 - Příspěvek Andreje Babiše z 26. června 2013



Zdroj: Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 24). *Zítřa asi něco koupím.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349189222000910336>.

Díky jednomu Tweetu se Babišovi podařilo zmást všechna česká média, která byla v oné chvíli přesvědčena, že se miliardář rozhodl koupit vydavatelství Ringier. Tuto falešnou informaci vyslal do světa článek ze serveru E15, který byl vydán ještě toho dne, kdy Babiš zveřejnil svůj příspěvek na Twitter a informace měly být údajně poskytnuty z důvěryhodných zdrojů.⁸⁶ O to větší překvapení nastalo ve středu odpoledne, kdy vyšlo najevo, že se vlastně jednalo o koupi vydavatelství MAFRA, pod které patří například deníky MF Dnes, Metro nebo Lidové noviny. Zástupce šéfredaktora MF DNES Karel Škrabal událost popsal následovně: „*Pro mě byl vstup Babiše do Mafry 11. září české žurnalistiky. Je to den, kdy si všichni pamatujeme, kde jsme byli, když se to stalo.*“⁸⁷ Vydavatelství do té doby patřilo pod německou společnost Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft (RBVG). V tiskové zprávě Babiš sděloval, že by chtěl mít

⁸⁴ *Pár slov o ANO* [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.anobudlip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/>.

⁸⁵ Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 24). *Zítřa asi něco koupím.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349189222000910336>.

⁸⁶ *Odkaz na nepravdivý článek: Babiš kupuje český Ringier, zaplatí přes čtyři miliardy* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/technologie-a-media/babis-kupuje-cesky-ringier-zaplati-pres-ctyri-miliardy-1001088>.

⁸⁷ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 12.

největší vydavatelství v zemi do tří let, a že MAFRU v tomto ohledu považoval za velkého hráče na českém mediálním trhu, zejména v oblasti žurnalistiky.⁸⁸ Předseda představenstva RBVG Karl Hans Arnold byl přesvědčen o úspěšné budoucnosti společnosti MAFRA na českém mediálním trhu a tvrdil, že společnost prodával ze strategických důvodů, aby dále mohl investovat do různých nových aktivit. Novému majiteli a jeho kolegům popřál do budoucna mnoho úspěchů a jen to nejlepší.⁸⁹

Okamžitě se začalo spekulovat o tom, že by noviny mohly miliardáři pomoci v předvolební kampani a současně mu začala být vyčítána pomyslná koncentrace podnikatelské a mediální činnosti ve spojitosti s politikou. Přeci jen byla MAFRA pod německým vedením více nezávislá. Koupí MAFRY miliardář ovládl seriózní noviny s největším vlivem v zemi a zároveň i nejsilnější investigativní centrum, které se v deníku Mladá fronta DNES budovalo dlouhá léta. Dle dostupných informací zaplatil Babiš za MAFRU okolo 2,4 miliardy korun. Tím získal kromě jež zmiňovaných médií i televizi Óčko a část tiskáren v Praze a Olomouci. V té době v průměru všechny dostupné weby navštívilo za měsíc šest miliónů reálných uživatelů, televizi Óčko poté sledovalo měsíčně kolem 2,5 milionu lidí. K tomu všemu Babiš ke konci roku přikoupil i rozhlasovou stanici Impuls, kterou si denně poslechlo asi jeden milion lidí. Dle tohoto hrubého odhadu si tedy Babiš koupil média, která svým dosahem mohla oslovit skoro polovinu obyvatel celé České republiky.⁹⁰ To je pro podnikatele nejen slušný byznys, ale zejména se mu tím naskytly komunikační kanály s možností ovlivnění elektorátu. Média by zejména měla udržovat demokracii a je poměrně těžké se zbavit podezření, že by podnikatel nechtěl omezit riziko, že se na něj z minulosti objeví jakákoliv nepříjemná kauza týkající se jeho podnikatelské činnosti. Je důležité zmínit, že MF DNES byla dlouhá léta známá jako jednička nezávislé žurnalistiky, která upozorňovala na různé politické nesrovnalosti, což následně mohlo přispět k rezignaci různých osob z politiky.⁹¹ Možná, že se koupí Babiš snažil toto potencionální riziko ve svém případě co nejvíce eliminovat, protože proč by se jinak

⁸⁸ *Babiš koupil Mafru. Do obsahu novin zasahovat nebude, říká jeho mluvčí* [online]. [cit. 2023-03-08].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1089933-babis-koupil-mafru-do-obsahu-novin-zasahovat-nebude-rika-jeho-mluvci>.

⁸⁹ *Babiš koupil Mafru. Do obsahu novin zasahovat nebude, říká jeho mluvčí* [online]. [cit. 2023-03-08].

Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1089933-babis-koupil-mafru-do-obsahu-novin-zasahovat-nebude-rika-jeho-mluvci>.

⁹⁰ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 11-12.

⁹¹ Bývalý redaktor Jaroslav Kmenta, který pracoval v MF DNES necelých 17 let ve své knize *Boss Babiš* popisuje, jak například v novinách odhalil Víta Bárta, který vstoupil do politiky za účelem posílení byznysu své bezpečnostní agentury ABL. V návaznosti na to musel Vít Bárta v roce 2011 rezignovat na post ve vládě. KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 13-16.

najednou sešla náhoda toho, že chce vstoupit do politiky a zároveň vlastnit média, do kterých nebude zasahovat?

4.2. Vztah k médiím

Nepříliš často se mluví o skutečnosti, že Babiš se snažil koupit různá jiná média již dávno před založením ANO 2011. Chtěl vlastnit jakékoliv médium, a dokonce i televizi, aby mohl mluvit k co možná nejširšímu množství lidí. Nejdříve se zajímal o koupi TV Barrandov, z čehož sešlo, a následně jednal i s majiteli TV Prima nebo TV Pohoda. U vydavatele regionálních Deníků Vltava-Labe-Press Babiš také nepochodil, a proto se rozhodl, že vytvoří svou vlastní novinovou platformu. Společnost AGF Media založil na konci roku 2011 a za tři měsíce začala pravidelně vydávat týdeník 5plus2. Babišovi se ale příliš nedařilo, protože společnost vysoce prodělávala a na konci roku 2013 byla v mínusu až o 68 milionů korun. Stále se ale nevzdával a během roku 2012 uvažoval o koupi portálu Centrum.cz, který nakonec koupil podnikatel Zdeněk Bakala, který již v té době byl velkým Babišovým odpůrcem, neboť varoval před velkým vlivem Agrofertu v oblasti zemědělství a zveřejnil Babišovy dokumenty týkající se Státní bezpečnosti. Přeci jen se ale Babiš s protivníkem na jaře roku 2013 dohodl a stal se majitelem slovenského vydavatelství Ecopress, kam patří deník Hospodárske noviny.⁹²

Není tajemstvím, že Babiš neměl rád, jak o něm do té doby média psala. Dlouho si stojí za tím, že si svůj koncern vybudoval od nuly, ale mnoho médií mu často nevěří. Vykreslují Babiše jako přistěhovalce ze Slovenska, nevěří mu v kauze s Čapím hnízdem⁹³ nebo se příliš podrobně doptávají na jeho minulost. Často si také ztěžoval, jak jsou média zkorumpovaná a nebál se s nimi přít i u soudu. V roce 2002 napsal o Babišovi slovenský novinář Dušan Valko ostře mířenou knihu, za kterou byl posléze na Babišův podnět odsouzen a její distribuce mu byla zakázána. Nicméně s novinami takové štěstí neměl, letité spory měl například s deníkem Respekt, se kterým soud prohrál minimálně šestkrát a nedosáhl svého ani s deníkem Blesk.⁹⁴ Z velké části i to bylo jeho motivací mít svou vlastní platformu, na které proti němu novináři nebudou psát žádnou kritiku a mohl by jí použít i na zviditelnění svého hnutí.

⁹² PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 125-126.

⁹³ Babišova farma Čapí hnízdo, která nejdříve patřila pod Agrofert, byla údajně postavena z evropských peněz. V průběhu stavby ji Babiš přepsal na anonymní majitele, kteří si následně požádali o dotaci z Evropské unie v hodnotě padesáti milionů, která jim poté i byla schválena. Ovšem dotace toho typu byly určeny pouze na podporu malého a středního podnikání. Tuto podmínku splňovala farma pouze na určitou přechodnou dobu a po pěti letech byla vrácena zpět pod Agrofert. KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 246.

⁹⁴ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 125.

Nicméně s takovým záměrem prý Babiš média zaručeně nekupoval. Událost okomentoval mluvčí Agrofertu Karel Hanzelka následovně: „*Rozhodně to musím odmítnout, pan Babiš již některá média vlastní, a když se zeptáte kteréhokoliv z šéfredaktorů, zda je nějakým způsobem ovlivňuje, tak uslyší odpověď, že vůbec ne. Kolikrát jim říkal: 'Pište si, co chcete,'*“⁹⁵ Sám Andrej Babiš se k situaci vyjadřuje slovy: „*S vašimi novinami nemám žádný problém. Já jsem nekupoval Mafru, abych uplatňoval nějaký politický vliv,*“ a dodal, že v roce 2012 založil svůj týdeník 5plus2, který se rozdával zdarma, a proto by prý nyní mohla nastat pěkná synergie mezi těmito dvěma subjekty.⁹⁶ Týdeník 5plus2 tehdy vznikl primárně k tomu, aby udělal reklamu Agrofertu, který prý do té doby žádné PR nemělo.⁹⁷

Na své první poradě v redakci MF DNES všechny přítomné uklidňoval a situaci komentoval slovy: „*Chápu, že teď můžete mít obavy, jak se říká, že jsem politik... Ale já šel do politiky ze zoufalství. Stokrát jsem toho zalitoval. Chápu, že máte obavy, že je hrozné pracovat pro Babiše. Ale já myslím, že to rychle přejde.*“ Dále pokračoval, že za vydavatelství dal mnoho peněz a určitě není jeho záměr, aby tisk ovlivňoval a ničil tím jeho investici. Také dodal, že je jeho hnutí transparentní a záměrem nebylo kupovat Mafru kvůli politice.⁹⁸ I přesto po odkoupení MAFRY odešly z Lidových novin a MF DNES desítky novinářů. Ve vydavatelství zůstal například dlouholetý komentátor Martin Komárek, který se následně stal poslancem stejně, jako novinářka Jana Lorencová.⁹⁹

Ve středu 26. června napsal Babiš na Twitter další příspěvek, ve kterém mimo jiné veřejnost informuje o tom, že se učí česky a doufá, že budou mít všichni z koupi takovou radost, jako on.¹⁰⁰

⁹⁵ *Miliardář Babiš mediálním magnátem. Koupil vydavatele MF Dnes, Lidových novin i Metra* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-60141790-andrej-babis-koupil-mafra>.

⁹⁶ LEMEŠANI, Tomáš. *Z Bureše → Babišem*. Praha: Monika Le Fay, 2020. ISBN 978-80-905589-8-4. s. 180; *Agrofert Holding kupuje mediální skupinu MAFRA* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.cianews.cz/cs/w38532-agrofert-holding-kupuje-medialni-skupinu-mafra-671920>; KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 23.

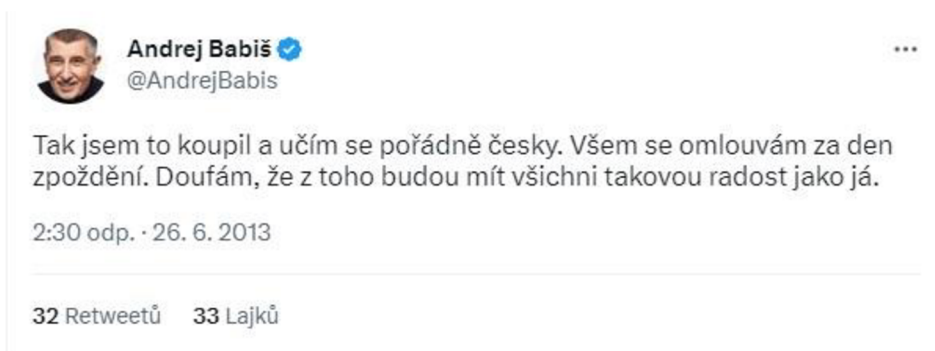
⁹⁷ *Koupit VLP? Už bych to nedoporučoval...* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2012/07/koupit-vlp-uz-bych-to-nedoporucoval/>.

⁹⁸ Kmenta, s. 26.

⁹⁹ *Babiš: vůdce pro 21. století: žurnalistika ve veřejném zájmu*. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, z.ú., 2017. ISBN 978-80-270-4345-3. s. 37.

¹⁰⁰ Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 26). *Tak jsem to koupil a učím se pořádně česky. Všem se omlouvám za den zpoždění. Doufám, že z toho budou mít všichni takovou radost jako já.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349867319159308288>.

Obrázek 3 - Příspěvek Andreje Babiše z 26. června 2013



Zdroj: Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 26). *Tak jsem to koupil a učím se pořádně česky. Všem se omlouvám za den zpoždění. Doufám, že z toho budou mít všichni takovou radost jako já.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349867319159308288>.

O den později se objevil další příspěvek, ve kterém přímo uvádí: „*Dnes som mal hodně vystrašených otázek či nebudu zasahovat novinářům do řemesla. Samozřejmě ne, hned by se to rozneslo a byl bych mrtvý muž.*“¹⁰¹ Babiš se zároveň netajil tím, že by chtěl v budoucnu své mediální vlastnictví rozšířit. V horizontu pěti let si sliboval vybudovat silnou českou mediální skupinu.¹⁰²

Obrázek 4 - Příspěvek Andreje Babiše z 27. června 2013



Zdroj: Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 27). *Dnes som mal hodně vystrašených otázek či nebudu zasahovat novinářům do řemesla. Samozřejmě ne, hned by se to rozneslo a byl bych mrtvý muž.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/350221081124155392>.

4.3. Řídit stát jako firmu

Již od počátku nebyl program hnutí jasně definovaný. Lídr hnutí se někdy označoval za pravicového politika, jindy upřednostňoval skandinávský politický model se značnými zásahy

¹⁰¹ Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 27). *Dnes som mal hodně vystrašených otázek či nebudu zasahovat novinářům do řemesla. Samozřejmě ne, hned by se to rozneslo a byl bych mrtvý muž.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/350221081124155392>.

¹⁰² PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 27.

státu. Hlavním mottem ANO se nakonec stalo tvrzení, že by měla být republika řízena jako soukromá firma.¹⁰³ Babiš svou vizi popisuje tak, že stát má být řízený ve prospěch akcionářů, za které označuje samotné občany.¹⁰⁴ Také uvádí, že na rozdíl od ostatních politiků nabízí práci pro lid. Stát by se dle jeho mínění měl řídit ve prospěch občanů, stejně jako firma se řídí ve prospěch firmy.¹⁰⁵ Takový výrok se následně stal často napadán ostatními politickými oponenty. Argumentují, že představa se může jevit hezky, ale v praxi je velmi problematická, neboť stát jako firma nefunguje. Demokratický stát si lze představit jako uskupení svobodných lidí, kteří si zvolí politického představitele a svěřují mu tím moc nezbytnou k výkonu služby. Z toho důvodu by se stát neměl řídit jako firma, v dlouhodobějším horizontu to ani možné není. Naráží se zde i na to, že vstup podnikatele do politiky je v mnohých případech destruktivní.¹⁰⁶

Babiš svou ideu podrobněji vysvětluje tak, že vidí mnoho podob mezi řízením státu a řízením firmy. Například, že všichni občané samozřejmě mají stejný cíl – aby stát efektivně a rozumně hospodařil, řádně se staral o svůj majetek a aby hlavně myslel na budoucnost. Představuje si to spíše jako moderní firmu, která nemůže záviset jen na jednom člověku, ale musí brát v úvahu i poznatky daleko širšího kolektivu. V tomto ohledu říká, že je pro něj především důležité: „... *mít jasné cíle, rozumně a důsledně řídit své investice – jednoduše být skutečnými hospodáři se svěřeným majetkem a zajistit řádný chod všech státních institucí.*“¹⁰⁷

Jeden z dalších narativů, který užívá je, že by stát měl fungovat jako rodina, kde největším bohatstvím jsou samotní lidé, kteří by se o sebe měli starat. Že i stejně jako stát musí rodina přemýšlet na několik let dopředu a také dodává: „*Solidarita, odpovědnost, úspornost, efektivita, pravidla a selský rozum by měly být hnacím motorem nejen rodiny a firmy, ale i státu.*“¹⁰⁸ Očividně ale o pár let později změnil názor, protože v roce 2021 Babiš tvrdil, že stát jako firmu řídit nelze.¹⁰⁹

¹⁰³ Tamtéž, s. 135.

¹⁰⁴ *Agrofert budu řídit i jako poslanec, jako ministr nikoli, prohlásil Babiš* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/babis-chce-i-jako-poslanec-ridit-agrofert-jako-ministr-nikoliv.A130922_140354_statni-pokladna_vam.

¹⁰⁵ *Chci být ministrem financí, říká Andrej Babiš* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/chci-byt-ministrem-financi-rika-andrej-babis-203165>; BABIŠ, Andrej. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha: ANO 2011, 2021. ISBN 978-80-11-00000-4. s. 27.

¹⁰⁶ *Řídit stát jako firmu? Asi největší hloupost, se kterou kdy Babiš přišel. Jeho učedníkům to ale nevadí* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66957980-ridit-stat-jako-firmu-asi-nejvetsi-hloupost-se-ktou-kdy-babis-prisel-jeho-ucednikum-to-ale-nevadi>.

¹⁰⁷ *Řídit stát jako firmu? A proč ne...* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.anobudlip.cz/cs/onas/blogy/35090/ridit-stat-jako-firmu-a-proc-ne>.

¹⁰⁸ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 9.

¹⁰⁹ *Studio N: Stát nejde řídit jako firmu. A už to ví i Babiš* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://denikn.cz/708862/studio-n-stat-nejde-ridit-jako-firmu-a-uz-to-vi-i-babis/>.

5. Vládní krize 2013

V souvislosti s předčasnými podzimními volbami do Poslanecké sněmovny je důležité zmínit i předcházející vládní krizi, která vyústila na začátku června 2013. V této souvislosti došlo k vyšetřování a zatčení hned několika členů Úřadu vlády. Tato kauza se týkala především Jany Nagyové, tehdejší šéfky kabinetu Petra Nečase, proto je také často mediálně označována jako „Kauza Nagyová“. Nagyová byla podezírána z korupce, ze které byli trestně stíháni i bývalí poslanci strany ODS – Marek Šnajdr, Ivan Fuksa, a Petr Tluchoř, dále i tehdejší premiér Petr Nečas a bývalý náměstek Roman Boček. Exposlanci měli získat pozice ve státní správě výměnou za své mandáty. Kauza se týkala také trestného činu vyzrazení utajované informace.¹¹⁰

V historii České republiky nikdy nedošlo k zatýkání spolupracovníků předsedy vlády, a to přímo v budově Úřadu vlády. Parlamentní opozice důrazně požadovala premiéra Petra Nečase o rezignaci, a doufala, že společně s ním odstoupí i celá pravicová vláda ODS a TOP 09. ČSSD se ve svém oficiálním vyjádření k vládní krizi vyjádřila následovně: *„Za jediné demokratické a odpovědné řešení současné politické krize, vyvolané kriminálními problémy ODS, pokládá ČSSD dohodu parlamentních stran na rozpuštění Poslanecké sněmovny a uspořádání nových voleb v co nejkratším termínu. V tomto smyslu zahájí ČSSD neprodleně konzultace se všemi parlamentními stranami a také prezidentem republiky.“*¹¹¹ Petr Nečas výzvu odmítl a prohlásil, že nemá důkazy prokazující trestnou činnost jeho spolupracovníků, a že jeho důvěra v Nagyovou nepoklesla.¹¹² Policie nevyloučila, že by do kauzy mohl být zapleten i sám premiér, který měl údajně dát slib třem poslancům, kterým zaručoval významné pozice v polostátních firmách, ale Nečas tato tvrzení znovu popřel.¹¹³

V pátek 14. června 2013 předala ČSSD žádost o hlasování o nedůvěře vládě předsedkyni Poslanecké sněmovny Miroslavě Němcové. O dva dny později oznámil Petr

¹¹⁰ Na základě stížností dvou ze zadržených exposlanců rozhodl později Nejvyšší soud ČR s ohledem na jejich poslaneckou imunitu o jejich vynětí z pravomoci orgánů trestního stíhání. *Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 7. 2013* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E05696D3BE4C86A2C1257BB000505BFF?openDocument&Highlight=0.

¹¹¹ *Prohlášení ČSSD k zásahu policie proti některým představitelům ODS a lidem spojeným s předsedou vlády Petrem Nečasem* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/prohlaseni-cssd-k-zasahu-policie-proti-nekterym-predstavitelum-ods-a-lidem-spojenym-s-predsedou-vlady-petrem-necasem/>.

¹¹² *CELÝ PROJEV: Premiér Nečas nechce odstoupit* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://tv.idnes.cz/domaci/cely-projev-premier-necas-nechce-odstoupit.V130614_133224_tv-zpravy_vov.

¹¹³ *Nerezignují, Nagyové věřím dál, řekl znovunalezený Nečas* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/necas-nemam-informace-o-zadne-trestne-cinnosti-svych-spolupracovniku.A130613_161703_ln_domov_ogo.

Nečas, že nakonec demisi vlády podá a zároveň také odstoupí z čela Občanské demokratické strany. Následně byl pověřen tehdejším prezidentem Milošem Zemanem, aby vedl kabinet do doby, než bude jmenována nová vláda. Kauza Nagyová značně přispěla k samotnému pádu vlády. Prezident poté jmenoval premiérem Jiřího Rusnoka, ale jeho vláda si nezískala důvěru, a proto si sněmovna odhlasovala předčasné volby, které proběhly 25. a 26. října 2013.¹¹⁴

6. Předvolební kampaň ANO 2013

Již se značným předstihem zahájilo hnutí ANO v srpnu 2013 velkou billboardovou kampaň, které byly součástí i známé osobnosti. Z hereckého prostředí začal s hnutím spolupracovat například Martin Stropnický, který se později dostal až na pozici ministra obrany. Babiš se snažil voliče co nejatraktivněji zaujmout a díky velkému předstihu získal nejvýhodnější místa pro tento druh reklamy.¹¹⁵ Na jeho stranu přistoupil například i známý zpěvák Richard Krajčo ze skupiny Kryštof, který hnutí ANO veřejně podporoval.¹¹⁶ Spolupracoval i se zpěvákem Michalem Davidem a Milanem Hniličkou, který je hokejovým brankářem a trojnásobným mistrem světa.¹¹⁷ Mluvčí hnutí Radka Burketová prozradila, že od srpna mělo ANO po celé republice až 700 billboardů, 50 bigboardů a k tomu zhruba 300 citylightů, neboli osvětlených venkovních plakátů.¹¹⁸ Je také důležité podotknout, že Babišovo hnutí bylo jediné, které měnilo svůj volební program i poté, co už byl voličům představen. Na základě výsledků různých průzkumů se program hnutí přizpůsoboval preferencím voličů, a to i těsně před konáním voleb.¹¹⁹

Kampaně se ujali i rozmanití profesionálové, kteří spolupracovali i s mnoha odborníky z různých odvětví. Hlavním aktérem byl Petr Topinka, zkušený komerční marketér působící ve vedení reklamní agentury Mark BBDO. Marek Prchal měl na starosti online komunikaci a politoložka Anna Matušková, která působila jako politický stratég v prezidentské kampani Karla Schwarzenberga, se také připojila k Babišově týmu a připravovala strategii a mediální

¹¹⁴ *Předčasné volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/warsaw/cz/zpravy_a_udalosti/volby/predcasne_volby_do_poslanecke_snemovny.html.

¹¹⁵ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 146.

¹¹⁶ Richard Krajčo spoluprací s podnikatelem popisuje tak, že byl něco jako “sponzor jeho kapely” a v době, kdy hnutí začínalo byl z politiky stejně zklamaný, a z toho důvodu se rozhodl Babiše kontaktovat. HANZELKA, Karel, Kateřina KUCHAROVÁ a Vladimír VOŘECHOVSKÝ. *O Babišovi bez Babiše: 14 rozhovorů z roku 2014*. Praha: Agrofert, 2014. ISBN 978-80-260-6639-2. s. 42.

¹¹⁷ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 24-25.

¹¹⁸ *Billboardy už visí. Šéf ČSSD nabízí pravici, Babiš kritizuje nemehla* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/strany-rozjizdeji-billboardove-kampane.A130902_125327_domaci_kop.

¹¹⁹ HAVLÍK, Vlastimil. *Volby do Poslanecké sněmovny 2013*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2014, ISBN 978-80-210-7147-6, s. 27.

tréninky pro členy hnutí. Kromě toho se zapojil i expert na volební kampaně Alexander Braun z americké agentury PSB, která se specializovala na politický marketing a také průzkumy trhu a v roce 2006 pomáhala v kampani straně ČSSD. V rámci strategické komunikační linie se tito experti rozhodli v případě ANO oslovit především mladší a vzdělanější část voličstva, která pocházela z maloměsta, a dále pak všechny ostatní voliče, kteří byli nespokojení s dosavadní politickou situací v zemi.¹²⁰ Odhadované výdaje na kampaň činily okolo šedesáti miliónu korun, ovšem Babiš po kampani připustil, že částka pravděpodobně vystoupala o čtyřicet miliónů výš. Mezi největší sponzory hnutí patřil sám Babiš, který investoval necelých třicet miliónů korun a dále společnosti z holdingu Agrofert.¹²¹ Zde nelze nezmínit velmi očividný fakt, že Babiš měl velkou výhodu využít svých společností v podobě příspěvků, jelikož takovou možnost neměl snad žádný jiný politik.

Obrázek 5 - Ukázka billboardu hnutí ANO s lídrem Andrejem Babišem a Martinem Stropnickým



Zdroj: ANO ukázalo novou kampaň a její tváře. In: Mediaguru [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/08/ano-ukazalo-novou-kampan-a-jeji-tvare/>.

Největší kontroverzi si zasloužil reklamní spot na Vodňanské kuře, který byl publikován krátce před volbami a vystupoval v něm s Babišem i slavný sportovec Jaromír Jágr.¹²² Video mělo tři různé verze, které na YouTube dosáhly stovky tisíc zhlédnutí. Přestože bylo video zamýšleno jako reklama na Vodňanské kuře, mnoho lidí ji vnímalo jako součást předvolební kampaně hnutí ANO. Později se spotem zabývala i Česká rada pro televizní a rozhlasové vysílání, protože vysílání televizní reklamy mimo vyhrazenou dobu je pro politické strany

¹²⁰ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 147.

¹²¹ *Náklady na kampaň mě překvapily, přiznal Babiš. ANO utratilo přes sto milionů korun* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-61252160-naklady-na-kampan-me-prekvapily-priznal-babis-ano-utratilo-pres-sto-milionu-korun>.

¹²² *Vodňanská drůbež: Nech to bejt...(sponzorák)*. In: *YouTube* [online]. 30. 9. 2013 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Pcevcj_9Nrs.

zakázáno.¹²³ Andrej Babiš tuto kauzu odůvodnil v rozhovoru z října roku 2013 pro Radiožurnál tak, že Jaromír Jágr zde nebyl z důvodu, aby podporoval ANO, ale z důvodu, že má rád Vodňanské kuře. Rada pro reklamu nakonec rozhodla, že Babiš tehdy nebyl politikem, a proto se v tomto případě o střet zájmů nejedná.¹²⁴ Jaromír Jágr později vyjádřil vděk Babišovi za to, že Agrofert finančně podpořil hokejové mužstvo Kladenských rytířů a popřel svou podporu hnutí ANO, jednalo se prý pouze o pomoc klubu.¹²⁵

6.1. Vyhrazení proti politickému establishmentu

Velkým tématem kampaně bylo především poukazování na neúspěchy předchozích vlád a jednotlivých politiků, což bylo na billboardech znatelné nejvíce, jeden z nich kritizoval politiky následovně: „Jsme schopný národ, jen nás řídí nemehla.“ Znovu se zde objevovala kritika politického establishmentu, kterou Babiš zmiňoval i v letáku, který představoval jeho hnutí a na stránkách ANO dále pokračovalo: *"Nechceme totiž, aby o budoucnosti našich dětí rozhodovali nekompetentní lidé, kteří si v politice řeší vlastní ambice či vlastní finanční problémy na úkor nás občanů."* Hlavním cílem hnutí bylo vyjádřit to, s čím je nespokojená velká část obyvatel, kteří byli zklamaní s dosavadní politikou. Proto poté vznikl slogan: „*Aby tu chtěly žít i naše děti.*“ nebo i „*ANO, bude líp.*“¹²⁶

¹²³ *Porušuje Babišova reklama na Vodňanské kuře s Jágrem zákon? Radní to chtějí prověřit* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60981160-porusuje-babisova-reklama-na-vodnanske-kure-s-jagrem-zakon-radni-to-chteji-proverit>.

¹²⁴ *EKONOM: Politik Babiš skrytý v kuřeti. Rada pro reklamu podle právníka udělala chybu* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-61127780-politik-babis-skrity-v-kureti>.

¹²⁵ *Jágr o Babišovi: Jde o reklamu pro peníze na mládež, ne o podporu* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://isport.blesk.cz/clanek/hokej/179615/jagr-o-babisovi-jde-o-reklamu-pro-penize-na-mladez-ne-o-podporu.html?fb_comment_id=513991438679138_3563605.

¹²⁶ *Jsme hnutí ANO. Nelžeme, nekrademe a pracujeme pro vás* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/index.shtml>.

Obrázek 6 - Ukázka billboardu hnutí ANO se sloganem „Aby tu chtěly žít i naše děti“



Zdroj: Andrej Babiš a Jiří Zlatuška utěšují Miroslavu Němcovou. In: Ano, bude líp [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/novinky/andrej-babis-a-jiri-zlatuska-utesuji-miroslavu-nemcovou-14786.shtml>.

Obrázek 7 - Nové logo hnutí ANO, které navrhl Petr Topinka



Zdroj: ANO ukázalo novou kampaň a její tváře. In: Mediaguru [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/08/ano-ukazalo-novou-kampan-a-jeji-tvare/>.

Kritika ostatních politických stran se vyskytovala také v oficiálním prohlášení hnutí ANO k současné politické situaci z 8. srpna 2013. Hnutí přímo uvádí: „*ODS, ČSSD, TOP 09, VV, KSČM a ostatní polistopadové strany nesou hlavní díl odpovědnosti za totální rozklad. To, co ohrožuje demokracii v naší zemi nejvíc je právě jejich selhání.*“. Dále upozorňuje na to, že pouze hnutí ANO zaručí občanům skutečnou změnu. Tón prohlášení působil velmi naléhavě a nezabýval se dlouhým textem, používal přímé odřáčky a nabádal voliče, aby vzali osud do vlastních rukou a konali hned, jak lze vidět i v poslední větě: „*Chcete pokračování krize? Uvěřte stranám, které ji způsobilý. Chcete nápravu? Volte ANO.*“¹²⁷ V kritice není zmíněna

¹²⁷ Naše prohlášení k současné politické situaci [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/novinky/tiskove-prohlaseni-hnuti-ano-k-soucasne-politicke-situaci-12266.shtml>.

například strana KDU-ČSL, s kterou hnutí problém nemá, ba naopak se s ní i v některých oblastech shoduje.¹²⁸

Hnutí ANO se soustředilo nejen na známé tváře, ale také na kontaktní kampaň, v rámci které mezi občany vyrazil i samotný předseda hnutí Andrej Babiš, a začal lidem rozdávat koblihy. Heslem hnutí byla také věta: „*Nejsme jako politici, makáme.*“ V průzkumu, který podrobněji zmiňovala Česká televize, byli voliči dotazováni, jaké kampaně je zaujaly nejvíce. Se značným předstihem vyhrálo právě hnutí ANO, ale na druhou stranu se vyskytlo mnoho voličů, které žádná kampaň buď nezaujala, nebo si jí ani nevšimli: „...*přesto víc, než čtvrtinu voličů kampaň žádné strany nezaujala a 14 procent dotázaných dokonce žádnou kampaň ani nezaznamenalo. Z těch, kteří kampaň sledovali, se pak nejvíce lidí nechalo oslovit předvolební kampaní hnutí ANO 2011, která zaujala téměř čtvrtinu voličů.*“¹²⁹

Obrázek 8 - Ukázka billboardu s Andrejem Babišem a Martinem Komárkem



Zdroj: Malé strany zažívají před volbami boom. K Babišovi i Okamurovi vstupují tisíce lidí. In: Hospodářské noviny [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60469150-male-strany-predcasne-volby-boom-babis-hnuti-ano-okamura-usvit-prime-demokracie>.

¹²⁸ Babišovo hnutí ANO vstupuje do předvolební kampaně [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/babisovo-hnuti-ano-dnes-zahaji-predvolebni-kampan-20130906.html.

¹²⁹ Předvolební kampaně: Strany se předhánějí, mnohým voličům je to ale jedno [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1070422-predvolebni-kampane-strany-se-predhaneji-mnohym-volicum-je-ale-jedno>.



Zdroj: ANO ukázalo novou kampaň a její tváře. In: Mediaguru [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/08/ano-ukazalo-novou-kampan-a-jeji-tvare/>.

V pátek 11. října 2013 byl odvysílán pořad Show Jana Krause, kam si moderátor opět pozval Andreje Babiše. Nelze popřít, že tuto možnost dostal Babiš jako jediný z kandidujících lídrů stran do předčasných voleb, a že mu tato příležitost napomohla vylepšit volební preference. Vyjádřil se například k tomu, proč minule říkal, že by do politiky nikdy nešel a že chtěl zastávat funkci pouze organizátora hnutí: „*Ukecával jsem plno lidí, kteří mají lepší kádrový profil než já. Ale neukecal. Nikdo se nechce vzdát svého pohodlí a taky třeba nemají odvalu. Ale já je chápu. Odvracet ten metrix není jednoduché.*“¹³⁰ Pomyslným „metrixem“ myslel Babiš „zkorumpovaný systém politiků a lobbistů“.¹³¹

Kampaň hnutí se neomezovala pouze na klasické nástroje reklamy, ale zahrnovala i tzv. guerilla marketing. Takový marketing se velmi liší od konkurence, je specifický svou kreativitou, originalitou a dokáže upoutat pozornost pomocí momentu překvapení. Hnutí ANO toho využilo dva týdny před volbami, přesněji 13. října 2013 pomocí slavného žokeje Josefa Váni.¹³² Několikanásobný vítěz Velké pardubické sice ze svého koně spadl a závod nedokončil, ale do přímého vysílání České televize poté prohlásil: „*Nevyhráli jsme Velkou pardubickou, ale myslím, že kdyby vyhrál volby pan Babiš, aby tenhle sajrajt, který tady přetrvává, dal do pořádku, tak bych byl hrozně rád.*“¹³³

O den později v rozhovoru pro Radiožurnál Andrej Babiš doslovně tvrdil: „*Stejně jako já vedu Agrofert ve prospěch Agrofertu, měli by politici řídit stát ve prospěch občanů.*“ Moderátor poté zmínil problematiku toho, že strana ANO může postrádat koaliční

¹³⁰ 2. Andrej Babiš – Show Jana Krause 11. 10. 2013. In: YouTube [online]. 11. 10. 2013 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0u-Y270k1TY>.

¹³¹ KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0. s. 149.

¹³² Tamtéž, s. 151.

¹³³ Žokej Vána podporuje Babiše po Velké pardubické. In: YouTube [online]. 14. 10. 2013 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tmXZprZ2Vbk>.

potenciál, který je pro poměrný volební systém v případě sestavování vlády zásadní. Babiš argumentoval tím, že je za většinový systém, který je podle něj více akční a plně se vyhrazoval proti tvoření koalic a dodal, že i to by mohlo mít za následek úplnou revizi celého Parlamentu. Spolupracovat s někým je pro ANO ale v tomto ohledu poměrně důležité, jelikož k revizi voleb do Poslanecké sněmovny by potřebovalo podporu tří pětinové většiny, kterou by pravděpodobně bez podpory ostatních stran dosáhlo velmi těžko.¹³⁴ V rozhovoru Babiš také lidi přesvědčuje o tom, že bude jiný od dosavadních politiků a že dodrží své slovo i po volbách a nebude lhát ani krást.¹³⁵

6.2. Sociální sítě

Technologický vývoj v oblasti internetu také přispěl k tomu, že politici mohli voliče oslovit i jinou formou než pouze billboardy, volebními letáčky nebo televizními spoty, a objevil se naprosto nový nástroj komunikace – sociální sítě. Je ale důležité vhodně ovládat komunikaci na takových platformách a přizpůsobit svá sdělení uživatelům, na které jsou cílena. Zapotřebí je také i mnohem odlehčenější a jednodušší způsob komunikace než například odborný jazyk, na který v takovém prostředí narazíme pouze zřídka. Takové platformy jsou také typické svou otevřeností a tím, že se každý může podílet na tvorbě jejich obsahu. Vznikají tak samostatné skupiny, které mají podobné zájmy a mohou spolu navzájem interagovat.¹³⁶

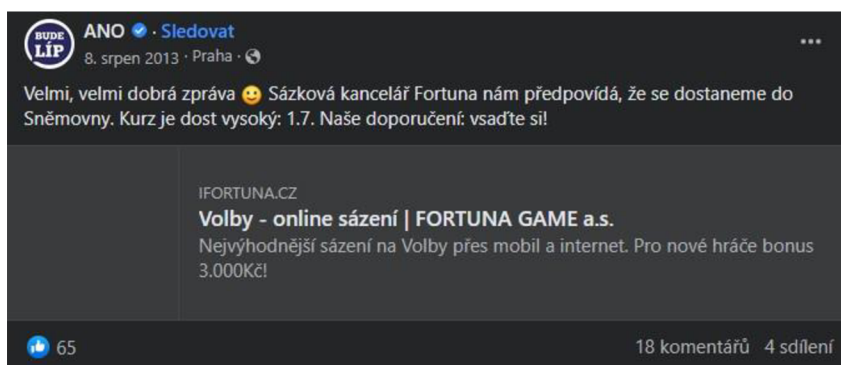
V českém politickém prostředí využilo sociálních sítí hnutí ANO pro svou politickou kampaň snad jako první politický subjekt a postavilo jej to do velké výhody nad ostatními politickými stranami. Hlavním iniciátorem byl především samotný Andrej Babiš, který dohlížel na to, aby bylo hnutí na sociálních sítích hodně aktivní a aby se zde udržovala komunikace s jeho voliči a příznivci; nejvíce využívalo sítě Facebook a Twitter. ANO vstupem do světa sociálních sítí umožňovalo občanům, aby se o aktivitách a plánech hnutí dozvěděli co nejjednodušeji a nejrychleji, a navíc od nich dostávalo i okamžitou zpětnou vazbu. Do pár týdnů se jim podařilo si získat tisíce nových sledujících.

¹³⁴ *Revize parlamentu* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/evtreetree.sqw?t=5870&L=CZ&h=1>.

¹³⁵ *Chci vést stát jako soukromou firmu, zopakoval Andrej Babiš na Radiožurnálu* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/chci-vest-stat-jako-soukromou-firmu-zopakoval-andrej-babis-na-radiozurnalu-6307056>.

¹³⁶ *What is social media?* [online]. ICrossing [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: http://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf.

Obrázek 10 - Příspěvek hnutí ANO na Facebooku



Zdroj: ANO. [Velmi, velmi dobrá zpráva ...]. In: *Facebook* [online]. 8. srpna 2013 22:03 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/anobudelip/posts/508253932578178>.

Andrej Babiš se na svém osobním účtu na Facebooku nejvíce vyjadřoval k chodu politiky, různým politickým kauzám, samotným politikům, nebo přímo k vládě. Samozřejmě také sdílel příspěvky týkající se kampaně a programu hnutí ANO ohledně blížících se voleb. Nicméně jeho příspěvky se často týkali i jeho soukromí, osobního života a rodiny. Právě sociální sítě jsou uzpůsobeny tomu, aby zde lidé sdíleli svůj osobní život a Babiš se tím velmi dobře přiblížil k nové cílové skupině. Dle mého názoru je to velmi chytrý krok, jak se zalíbit zejména mladšímu publiku, které na Facebooku trávilo v tu dobu nejvíce času.

Obrázek 11 - Andrej Babiš na Facebooku



Zdroj: BABIŠ, Andrej. [Ještě jedna fotka ...]. In: *Facebook* [online]. 4. září 2013 10:02 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AndrejBabis/photos/a.324695871000397/324695874333730>.

Ovšem nejaktivnější byl na svém Twitterovém účtu, který se zabýval především politickým životem a kritikou ostatních politiků. Sociální síť Twitter umožňuje uživatelům přidat krátký a výstižný příspěvek, který lidem zabere necelou minutu k přečtení a Babiš jej v předvolebním období ovládal velmi úspěšně. Právě na této platformě se jeho účet stal v průběhu let jedním z nejsledovanějších v Česku.

Obrázek 12 - Andrej Babiš na Twitteru



Zdroj: Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Září 6). *Abych mohl dát práci 34000 zaměstnancům, musím nejdřív vydělat 16 miliard osobných nákladů, zdravotní sociální... Tolik ke zlému miliardáři*. [Tweet]. Twitter [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/375950070014689280>.

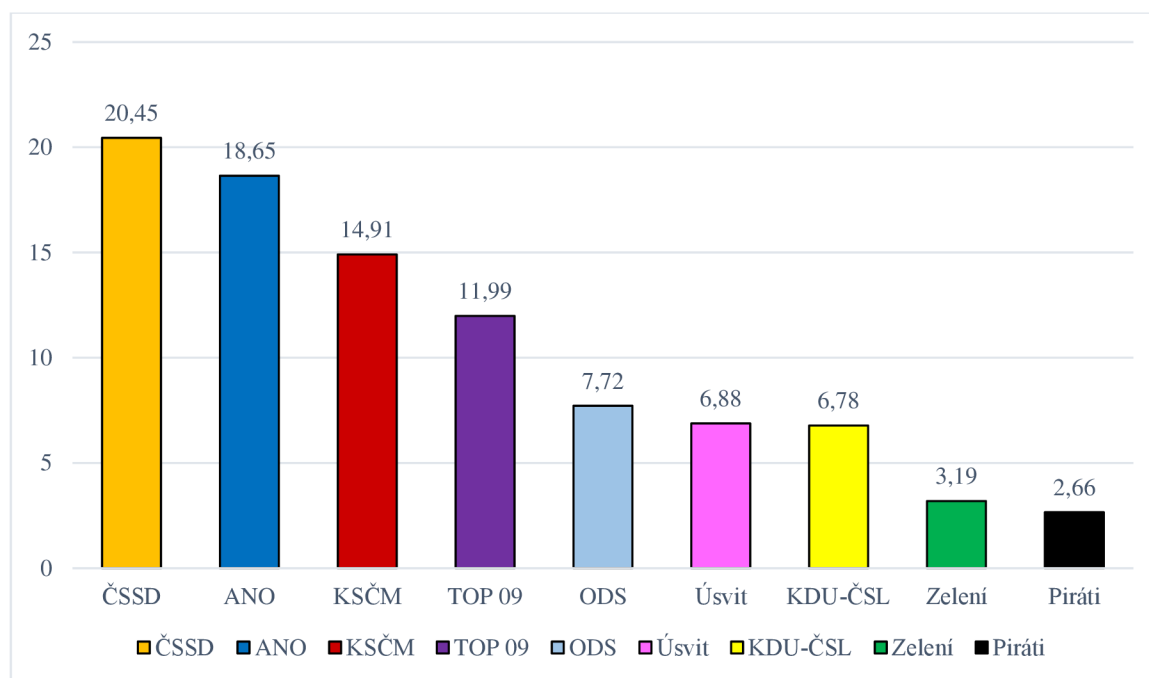
7. Volby do Parlamentu 2013

Podpora strany s blížícími se volbami jen rostla, až nakonec ANO předčilo všechna očekávání. Díky úspěšné kampani se hnutí podařilo 25. a 26. října 2013 v parlamentních volbách umístit na druhém místě 18,65 % odevzdanými hlasy, což odpovídalo necelému milionu voličů. V deseti krajích skončilo na druhém místě, přičemž hned ve čtyřech obsadilo místo první. Hnutí přišlo se 341 kandidáty, z toho jich bylo 86 bez politické příslušnosti, 10 s jinou politickou příslušností a 244 bylo členů ANO.¹³⁷ ČSSD získala 20,45 % hlasů, což jí vítězství zajistilo, ale dle předvolebních průzkumů se očekával daleko vyšší výsledek. Za hnutím ANO se umístila Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) s předsedou Vojtěchem Filipem se 14,91 % hlasů. Do sněmovny se dále dostala strana TOP 09 a až za ní se umístila ODS s velkou ztrátou hlasů oproti minulým volbám, především kvůli předchozím vládním skandálům. Šesté místo získala poměrně nová politická strana Úsvit – Národní Koalice a na posledním místě se do sněmovny proboujvalo KDU-ČSL. Předsedou vlády se stal Bohuslav Sobotka. Do čela

¹³⁷ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013 [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps?xjazyk=CZ>.

poslaneckého klubu ANO byl zvolen Jaroslav Faltýnek a ve sněmovně hnutí získalo 47 mandátů.¹³⁸

Graf 1 - Výsledky voleb do Parlamentu 2013



Hned po výsledcích voleb se Babiš v rozhovoru pro ČT24 vyjádřil, že hnutí určitě nemá ambice vstupovat do vlády. Dále se vyhrazoval proti stranám TOP 09 a ODS, které podle něj symbolizovali korupci pravicových vlád a rozhovor se neobešel ani bez kritiky vítězné strany ČSSD. Babiš byl také dotázán na to, zda by ANO bylo schopné vyjádřit vládě tichou podporu, například tím, že by při hlasování odešlo ze sněmovny. Jeho odpověď zněla následovně: „*Já nevím, já to neznám. Já jsem nezkušený politik a jsem tady po prvně...*“¹³⁹ Z toho lze vyvodit, že ANO jakožto nové uskupení samozřejmě nemá tolik zkušeností, jako ostatní politické strany a budí obavy, zda v budoucnu dokáže uskutečnit všechny své slíbené plány a cíle. Babiš se k úspěchu vyjadřoval také tak, že byl zaskočený, a že podle něj lidé museli být asi hodně zklamaní a frustrovaní z politiky, když jeho hnutí dali své hlasy. Své rozhodnutí vstoupit do politiky zpětně ve své knize hodnotil následovně: „*Byl jsem politikou nezkažený, spolu se svými kolegy jsem do ní vlítl rovnýma nohama, na nějaké velké rozkoukávání nebyl čas. Byl to pro mě úplně jiný svět. Svět plný pokrytectví, nevraživosti, lži a manipulací. Slib nebo podaná ruka nic neznamenal, mezi čtyřma očima se řekla věc jedna a před kamerou se vykládalo něco úplně*

¹³⁸ Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2013 [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/vysledky_voleb_do_poslanecke_snemovny_parlamentu_cr_2013.

¹³⁹ VOLBY 2013 - Reakce představitelů politických stran. In: *YouTube* [online]. 26. 10. 2013 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hbrQXrRHE88>.

jiného. “ Mnoho komentátorů dokonce považovalo ANO za faktického vítěze voleb.¹⁴⁰ Přitom v červenci odhadovaly výzkumné agentury zabývající se předvolebními průzkumy, že hnutí získá maximálně okolo tří procent.¹⁴¹

Ve čtvrtek 31. října 2013 se sešly vyjednávací týmy hnutí ANO a KDU-ČSL a dohodli se na tom, že do vlády půjdou buď obě strany nebo ani jedna. Šéf poslaneckého klubu Jaroslav Faltýnek uvedl: „*Stručně jsme prošli programy a dohodli se, že podrobně je prozkoumají naši analytici, abychom věděli, kde jsou případné střety.*“¹⁴² Nakonec vznikla vládní koalice ČSSD, ANO a KDU-ČSL, která se opírala o většinu 111 poslanců z celkových 200 mandátů.

8. Ministrem financí

Hnutí se přeci jen rozhodlo vstoupit do koalice, neboť se mu tím nabízelo mnohem více možností, jak politiku ovlivnit. Babiš se již mnohokrát v minulosti vyjadřoval proti a velmi se vyhýbal o tomto tématu mluvit. Dokonce se v jednom z rozhovorů vymlouval na to, že jejich hnutí nemá vhodné kandidáty na některé rezorty a že už jen představa, že vidí svou stranu ve vládě mu přišla šílená. Přemítal také o podpoře úřednické či polouřednické vlády, která by měla částečné zastoupení nestranických odborníků.¹⁴³ Na druhou stranu se již v září 2013 vyjádřil v rozhovoru pro Právo, že by v případě úspěchu ve volbách chtěl chod státu ovlivňovat z pozice vedoucího rezortu financí: „*... z tohoto hlediska je pozice ministra financí zásadní, protože může ovlivnit příjmy státního rozpočtu, ať už jde o výběr daní, zaměření na daňové podvody a výjimky, nebo kontrolu státních firem.*” Ve stejném rozhovoru Babiš odhaluje, že znovu změnil názor, tentokrát přesněji na vstup hnutí do vlády, který byl ještě dlouhou dobu nepředstavitelný. Držet se od vlády dál nakonec neplánuje a své tvrzení jednoduše odůvodňuje tím že: „*Jen hlupák nemění názory.*“ Zde se také vyjadřuje k tomu, co již bylo dříve zmíněno, a to důvod, proč se rozhodl nakonec být politikem: „*Uvědomil jsem si, že pokud mám věci změnit, tak musím být v parlamentu. Je to sice pro mě dost šílená představa, ale dospěl jsem k tomu, že to je jediná možnost.*”¹⁴⁴

¹⁴⁰ *Volby jsme vyhráli my. Máme ústavní většinu, vzkazuje Rekonstrukce státu* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-61093580-volby-jsme-vyhrali-rekonstrukce-statu-140-poslancu>.

¹⁴¹ Např. zde: *Stranické preference a volební model v červnu 2013* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1376/f9/pv130621.pdf.

¹⁴² *Do vlády jdeme spolu, nebo nikdo, dohodly se ANO a KDU* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/do-vlady-jdeme-spolu-nebo-nikdo-dohodly-se-ano-a-kdu/r~d09d7274421a11e3888f002590604f2e/>.

¹⁴³ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 137.

¹⁴⁴ *Babiš: chci být ministrem financí* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z:

<https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/z-medii/babis/-chci-byt-ministrem-financi-13406.shtml>.

Krátce před sestavováním vlády vznikl v sociální demokracii spor mezi jejím předsedou Bohuslavem Sobotkou a stoupenci jihomoravského hejtmána Michala Haška. Skupinka iniciovala Sobotkův odchod z čela strany vzhledem k nízkým výsledkům ve volbách a mimoto se několik hodin před žádostí o odchod předsedy tajně sešla s prezidentem Milošem Zemanem. Předseda nakonec spor vyhrál a vyjádřil se jasně: „*Myslím si, že ti, co lhali, ti, co se snažili změnit vedení strany nedemokratickým způsobem, by měli ze svých funkcí odstoupit.*“¹⁴⁵ Mezitím co se ČSSD zabývala vnitrostranickými konflikty, tak se hnutí ANO zvýšila popularita a v preferencích se umístilo hned na prvním místě.

Během konání prvního jednání o rozdělení vládních funkcí 23. listopadu 2013 v Průhonicích si Babiš stál za postem ministra financí. KDU-ČSL se i přes své nejslabší postavení snažilo vydobýt maximum, což se Babišovi příliš nelíbilo. Dokonce navrhl sociálním demokratům, aby do koalice místo lidovců přibrali Hnutí Úsvit Tomia Okamury, což ČSSD okamžitě zavrhla.¹⁴⁶ Návrh na složení Sobotkovy vlády byl tedy následovný: funkci premiéra bude zastávat Bohuslav Sobotka, vicepremiérem a ministrem financí bude Andrej Babiš a vicepremiérem pro vědu a výzkum se stane Pavel Bělobrádek za KDU-ČSL. Dne 28. ledna 2014 byla vláda jmenována prezidentem Milošem Zemanem a sněmovna ji podpořila při hlasování o důvěře 18. února 2014.¹⁴⁷ ANO se také postavilo do čela ministerstva obrany, spravedlnosti, místního rozvoje, dopravy a životního prostředí.¹⁴⁸ Prezident Miloš Zeman nejdříve zpochybnil, že by v čele ministerstva obrany měl stát Martin Stropnický, ale posléze ustoupil.¹⁴⁹ Jako nově zvolený ministr financí Babiš doporučil lidem na Twitteru, že než vstoupí do politiky, tak by si sami měli vyzkoušet zaměstnanecký poměr.¹⁵⁰

7.1. Sobotkova vláda

Bylo velmi očividné, že Babiš ve sněmovně spokojený nebyl. Často si stěžoval, že prožívá nejhorší období svého života, před lidmi z byznysu litoval, že se vůbec rozhodl do politiky

¹⁴⁵ Sobotka: *Ti, kteří lhali, by měli odejít* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1068209-sobotka-ti-kteri-lhali-meli-odejit>.

¹⁴⁶ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 137-138.

¹⁴⁷ 28. leden 2014 - *Události – Česká televize* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100128/>.

¹⁴⁸ 29. leden 2014 - *Události | Česká televize* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100129/>.

¹⁴⁹ PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6. s. 138.

¹⁵⁰ Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2014, Březen 21). *Všichni by dnes chtěli podnikat. Myslím, že není špatné si alespoň ze začátku zkusit zaměstnanecký poměr a najít úspěch v tvrdé práci.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/446963125246754816>.

vstoupit, i když se zdálo, že předtím to opravdu byl jeho hlavní cíl. Podnikatel se také po nástupu do čela ministerstva financí ještě častěji setkával s již známými obviněními týkajícími se střetu zájmů s Agrofertem. I přesto, že do čela společnosti povolal šéfa Zbyňka Průšu, šéfa valašskomeziříčské Dezy, což znamenalo že odešel ze statutárních orgánů Agrofertu, ale nikomu jej neprodal. Nicméně 6. ledna 2014 v koaliční smlouvě prosadil určité priority, které jeho celému koncernu značně pomáhaly. Řeč je například o obnovení „zelené nafty“, tedy o vratce spotřební daně z pohonných hmot, která platí pro zemědělce s živočišnou výrobou. Ministr veřejnost nepřestal překvapovat, následně si i prosadil, že nepřijme kandidáty z jiných vládních stran do pozice náměstků a místo toho si je vyjmenuje podle sebe.¹⁵¹ Začaly se plnit i obavy, že využije svou mediální moc se skupinou MAFRA, když MF DNES otiskla řadu kritických článků, ve kterých se psalo o bývalém podílu premiéra Sobotky na prodeji státní firmy OKD.¹⁵² I přes mnoho dalších kontroverzí získal Babiš v květnu 2014 první místo v žebříčku popularity ve vládě.¹⁵³

Do tohoto období lze také zařadit volby do Evropského parlamentu, které se konaly 23. – 24. května 2014. Při rekordně velmi nízké volební účasti, pouze 18,7 %, se ANO se umístilo na prvním místě a vybojovalo si 16,13 % všech hlasů a čtyři mandáty z celkového počtu 21. Druhé místo obsadila koalice TOP 09 a STAN s 115,95 % a třetí místo ČSSD s 14,17 %.¹⁵⁴ ANO celkem nabídlo 27 kandidátů, z toho 14 členů hnutí a 13 jich bylo bez politické příslušnosti. Jako lídr kandidátní listiny byl zvolen Pavel Telička.¹⁵⁵

¹⁵¹ Tamtéž, s. 139.

¹⁵² MF DNES: *Stát prodal OKD pod cenou a Sobotkův úřad to kryl* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sobotka-okd-privatizace.A140402_204756_domaci_ert.

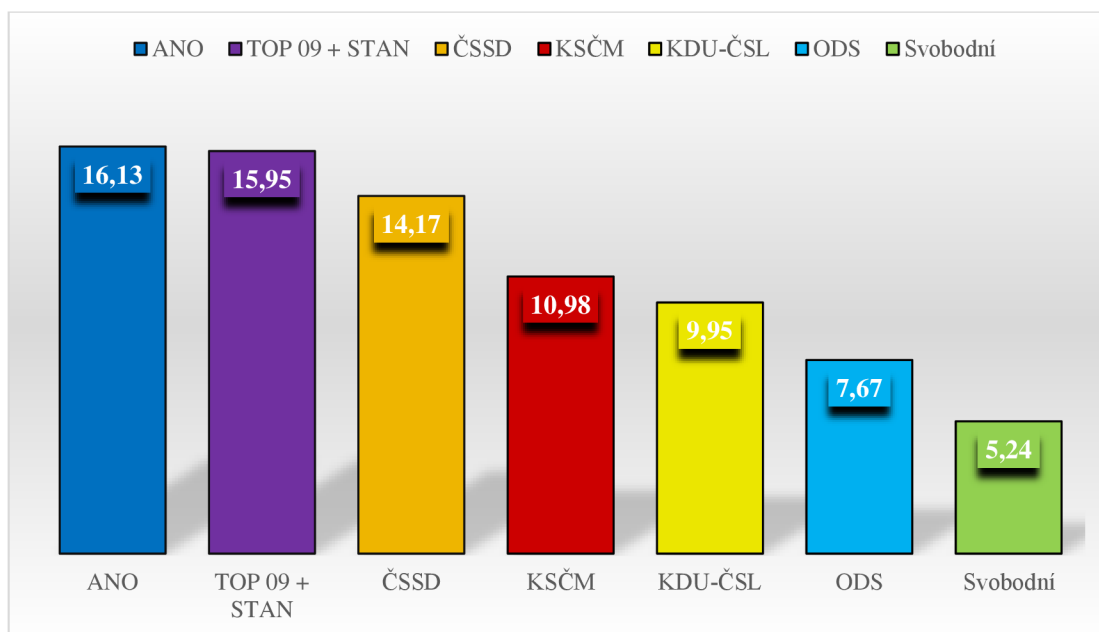
¹⁵³ *Výzkum CVVM z 5.-12. května 2014*. [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/cz/media/com_form2content/documents/c1/a7245/f3/pi140530.pdf.

¹⁵⁴ *Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 23.05. – 24.05.2014* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ep2014/ep11?xjazyk=CZ>.

¹⁵⁵ *Seznamte se s kandidáty ANO do Evropského parlamentu* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140407154411/http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/eurovolby/kandidati/>.

Graf 2 - Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2014



Vládnímu uskupení se povedlo hned několik nových reforem. Největšího mediálního zájmu se dostalo Elektronické evidenci tržeb, která měla za úkol posílat údaje o každé transakci obchodníka na ministerstvo financí.¹⁵⁶ Očekávalo se především, že takové opatření bude katastrofální pro malé živnostníky, ale naopak se přiznalo mnoho lidí z větších měst, kteří kvůli náročnosti EET obchody zavřít opravdu museli.¹⁵⁷ Babiš i jakožto hlavní průkopník tohoto opatření zpětně EET vyzdvihoval a říkal, že rušení maloobchodů není její vinou: „*Jen v roce 2016 musely zavřít až tři stovky obchodů, ale ne kvůli EET. Proto, že si na sebe dlouhodobě nevyděljají. Je to jako začarovaný kruh. Lidé jezdí pracovat a nakupovat do měst. Kvůli mizerné veřejné dopravě jezdí většinou autem. Všechno si přivezou. Ti, kdo zůstávají doma, pak prodejny neuživí, a tak nakonec nemají ani kde nakupovat. Vesnice tím ztrácí přirozené centrum a pospolitost se rozpadá. Všichni stále častěji jezdí do měst.*“¹⁵⁸ Faktem zůstává, že EET byla pro mnoho lidí chaotická a obchodníci často měli zmatek v tom, co se v jaké fázi muselo zapisovat a co ne.

Dále nastala povinnost pro každého plátce DPH, který musel začít nově předkládat kontrolní hlášení. Vláda se tím snažila eliminovat podvody, které vznikaly při odvádění daně

¹⁵⁶ Od 1. ledna 2023 byla EET oficiálně zrušena. Zrušení elektronické evidence tržeb od 1. 1. 2023 [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.etrzby.cz/novinky_1588.

¹⁵⁷ EET je po dvou letech v půli cesty. Rovné podmínky nenastavila, zasáhla ale spolky [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2667365-eet-je-po-dvou-letech-v-puli-cesty-rovne-podminky-nenastavila-zasahla-ale-spolky>.

¹⁵⁸ BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2. s. 208.

z přidané hodnoty. Od prosince 2016 museli občané prokazovat původ svého majetku. Andrej Babiš odůvodňoval efektivitu tohoto zákona tím, že mnoho politiků a úředníků zbohatlo v rozporu se zákonem a Finanční správa nemohla nijak zjistit, jak k penězům přišli. Ovšem i po roce od zavedení Finanční správa nedokázala nové legislativní možnosti využívat, a proto se na tento zákon jaksi zapomnělo.¹⁵⁹ Mezi další opatření přibyl například zákaz kouření na mnoha veřejných prostorech. Ze začátku zákon část lidí hodnotila negativně a počítalo se s určitým poklesem zákazníků v restauracích, Ministerstvo zdravotnictví ale situaci zpětně hodnotí pozitivně. Cílem byla především ochrana zdraví občanů a od zavedení začal počet kuřáků pomalu klesat.¹⁶⁰

V návaznosti na to získal za rok 2016 Babiš titul prestižního časopisu *Emerging Markets* pro nejlepšího ministra financí střední a východní Evropy. Ocenění si zasloužil údajně díky své zodpovědné a vyvážené fiskální politice, která pomáhala podpoře hospodářského růstu a zároveň výrazně přispívala ke snižování zadluženosti země. Státní dluh od nástupu Andreje Babiše do úřadu klesl v k 30. září 2016 o 23 miliard korun. V poměru k hrubému domácímu produktu poklesl o 5,6 procentního bodu na 35,5 % HDP, čímž se tehdy Česká republika řadila mezi nejméně zadlužené státy Evropské unie.¹⁶¹

Komora daňových poradců uvedla, že v době, kdy byl miliardář v čele financí bylo zavedeno několik opatření, která přinesla pro stát spíše administrativní zátěž. Na druhou stranu ocenila, že daňoví poplatníci byli pozornější, a v oblasti DPH bylo zamezeno mnoha podvodům.¹⁶² Objevují se i názory analytiků, že Babišovo působení jako ministra financí bylo spíše průměrné. Zlepšení ekonomické situace prý nebylo přímo výsledkem jeho schopností; například dle ředitele investičního fondu Siriuse Martina Burdy spadla Andreji Babišovi do klína rychle se rozjíždějící ekonomika a propad výnosů státních dluhopisů. Ale ani jedna z těchto skutečností údajně nebyla zásluhou ministra ani jeho ministerstva. Dosažené výsledky by podle něj z 90 procent nastaly, i kdyby na ministerstvu byl někdo jiný. I Elektronická evidence tržeb, která v ČR začala fungovat od roku 2016, měla podle něj pouze malý dopad na ekonomiku.¹⁶³

¹⁵⁹ *Babiš: vůdce pro 21. století: žurnalistika ve veřejném zájmu*. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, z.ú., 2017. ISBN 978-80-270-4345-3. s. 48-49.

¹⁶⁰ *V Česku se už pět let nekouří v restauracích. Co přinesl protikuřácký zákon?* [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/protikuracky-zakon-cesko-pet-let_2205310700_voj.

¹⁶¹ *Andrej Babiš získal ocenění pro ministra financí roku 2016* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/andrej-babis-ziskal-oceneni-26271>.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ *Průměrný ministr financí v době hospodářského růstu, tak hodnotí analytici Andreje Babiše* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2130003-prumerny-ministr-financi-v-dobe-hospodarskeho-rustu-tak-hodnoti-analytici-andreje>.

Dalším příkladem toho, jak opakovaně Andrej Babiš mění své názory lze zmínit rozhovor pro deník Právo z 29. listopadu 2014. Zde miliardář zmiňuje, že nikdy nebude kandidovat na prezidenta, jelikož neumí dobře mluvit, a hodil by se spíše do exekutivy a vyjádřil se následovně: „*Rozhodně ale nikdy nebudu kandidovat na prezidenta, protože náplň práce tohoto úřadu mě nemotivuje. Kompetence hlavy státu jsou omezené, prezident píše knihy, a hlavně dělá politiku – všude mluví a ke všemu se vyjadřuje...*“¹⁶⁴ Již na začátku listopadu své tvrzení potvrzoval i na Twitteru a přímo psal, že kandidovat na prezidenta v plánu zaručeně nemá, třebaže se o 9 let později dostal v prezidentské volbě až do druhého kola.¹⁶⁵ Přeci jenom mezi jednotlivými názory uběhlo mnoho let a lidé mohou za tak dlouhou dobu své postoje změnit, ale v případě Andreje Babiše se s rozdílnými pohledy setkáváme opakovaně a velmi často. Dle mého názoru mění Babiš své názory v souvislosti na předvolebních preferencích a snaží se tak získat na svou stranu co nejvíce elektorátu. Volič ale v takového lídra může ztratit důvěru, neboť nepůsobí upřímně a jeho postoje jsou vždy jiné. Takové chování se vymyká i hlavním cílům hnutí ANO, které vždy usilovalo o pomoc lidem a vysokou transparentnost a odlišnost od ostatních politických stran.

¹⁶⁴ *Rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-medich/2014/rozhovor-s-ministrem-financi-andrejem-ba-19799>.

¹⁶⁵ Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2014, Listopad 6). *Ubezpečuji @ErikBest, že nikdy nebudu kandidovat na prezidenta. Náplň jeho práce by mě nikdy nebavila ani na ni nemám předpoklady.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/530422675085475840>.

Závěr

Zprvu plány Andreje Babiše vůbec nesměřovaly do politiky. Sám sebe viděl jako člověka, který se do takového prostředí nehodí a jako podnikatel si již tehdy vedl velmi dobře. Ale přeci jen její situace na české politické scéně tak rozhořčila, že se nakonec rozhodl promluvit ohledně korupce, se kterou zásadně nesouhlasil. Na to si získal podporu mnoha občanů, kteří po pádu Nečasovy vlády také nebyli příliš spokojeni s politickou situací a požadovali dlouho očekávanou změnu a především někoho, kdo jim zajistí lepší budoucnost a nezklame jejich naděje. A přesně z toho důvodu založil Babiš v roce 2011 občanské hnutí ANO, ze kterého se v květnu 2012 stalo politické hnutí, i když to pár let předtím popíral.

Právě hnutí ANO přišlo s naprosto novými nápady, jak voliče zaujmout oproti ostatním tradičním stranám. Dalo lidem naději a velmi přesvědčivý návrh změn, které by se zvolením jejich strany mohly okamžitě nastat. V kampani do parlamentních voleb v roce 2013 hnutí prezentovalo jasné slogany a neobešlo se ani bez kritiky ostatních politických stran, která se pro něj za ty roky stala velmi typickou. Ve svůj prospěch využilo také sociálních sítí, které v roce 2013 v politickém životě příliš populární nebyly, a povedlo se jim tím zaujmout i mladší věkovou skupinu voličů. Hnutí využívalo především platformou Facebooku a Twitteru, kde bylo velmi aktivní a pravidelně uživatele informovalo o svých aktivitách. Styl komunikace ANO byl jasný a jednoduchý, takže se hnutí perfektně hodilo do prostředí sociálních sítí a bylo poznat, že práci s novými médii zvládá velmi dobře.

Není divu, že ANO dosáhlo ve volbách tak dobrého výsledku a skončilo na druhém místě, jelikož kampaň byla velmi přesvědčivá a tým Andreje Babiše si na ní dal velmi záležet. Je také důležité podotknout, že většinu financí do kampaně vložil sám Babiš a společnosti spadající pod jeho holding Agrofert. A takovou finanční výhodu samozřejmě jiné politické strany oproti té, která patřila miliardáři, neměly. Novému hnutí ze začátku příliš lidí šanci nedávalo, ale občané v něm postupně začali vidět lídra, který jim nechce lhát a konečně by jim mohl zaručit jasné výsledky. I přesto, že se několikrát vyjadřoval proti vstupu hnutí do vlády, nakonec zde přeci jen skončilo.

Andrej Babiš častokrát svá tvrzení a názory přehodnocoval. Mnohým se zdálo, že přišel do politiky náhodou, ale poté se z něj stal politik s jasným cílem. Chtěl řídit stát jako firmu, především jej vést ve prospěch občanů. S osobou podnikatele se dodnes pojí mnoho kontroverzí a zároveň přetrvává otázka střetu Agroferty a MAFRY s jeho politickým životem. Babiš ale za případná obvinění vinu nenese, i když mnoho lidí situaci vidí velmi odlišně a nevěří tomu, že by zamýšlel média koupit bez toho, aniž by vůbec nezasahoval do jejich činnosti. Ve své práci

jsem se snažila podat nestranný pohled na osobu Andreje Babiše, ovšem v této situaci zastávám názor, že by neměl stát v čele jakýchkoliv medií, ani ve vedení Agrofertu, neboť v takovou chvíli má příležitost oslovit velké spektrum občanů a nabízí se mu poté více možností, jak je přilákat na svou stranu. Navíc není tajemstvím, že média o podnikateli často psala kriticky a v případě, že alespoň nějaká vlastní poté může šíření takových informací zamezil.

U samotného hnutí je velkým tématem populismus a vymezení proti politickému establishmentu, kdy Babiš stále voličům připomíná, že on je jedním z nich, nelže a nekrade a že se společně musí postavit „špatným“ politickým stranám. Dále velmi přímo poukazuje na chyby ostatních politických stran a tón výroků hnutí je vždy jasný a naléhavý, takže na člověka působí náhle a přesouvá se bez zbytečných řečí rovnou k věci. Svou popularitu si hnutí vybojovalo především díky úspěšné komunikační strategii a také proto, že se umělo dostat na úroveň svých voličů. Nevystupovalo jako ostatní politické strany ale jako hnutí, které rozumí jejich problémům. Nicméně takové chování na jednu stranu budí dojem, že ANO říká pouze takové věci, které se lidem líbí a které chtějí slyšet. U osoby Andreje Babiše stále přetrvává domněnka, že své názory přehodnocuje na základě měnících se volebních preferencí. I když v minulosti pro něj byl vstup do vlády nepředstavitelný, o postu ministra financí dosti vážně uvažoval. Nakonec hnutí do vlády zamířilo a Babiš převzal rezort ministerstva financí.

Hnutí ANO se dokázalo dostat do velmi vlivné pozice především tím, že se snažilo být lidem velmi blízko a mluvilo o jejich problémech ve chvílích, kdy se zdálo, že se o ně ostatní strany tolik nezajímají. Babiš se snažil ukázat, že je člověk, který myslí především na své voliče a komunikoval s nimi jinak než ostatní politikové, a právě to občany zaujalo. Také usiloval o změnu, kterou v určité míře do politického života přinesl. I když se ale snažil být upřímný, situace se často jeví opačně. Mnohokrát můžeme pozorovat, jak se voličům snažil říkat věci pouze ve prospěch hnutí, jeho program ale nikdy nebyl přesně vymezený a komunikační strategie se pokaždé rapidně měnila. Celkově ale ANO všechny přesvědčilo, že i nová strana se dokáže velmi rychle prosadit a zaujmout velkou část voličů, což se žádné jiné straně v Česku zatím nikdy nepodařilo. Navíc úspěch hnutí nebyl pouze dočasný, neboť dodnes se nám v politickém žebříčku drží na prvních příčkách, takže Babišův projekt je dosud velmi silný.

Hnutí si ovšem našlo i velký počet kritiků, který stále stoupá. Často prý ANO mnoho změn pouze zmíní, nebo je použije do kampaně v rámci nalákání voličů, ale poté tyto sliby nikdy nesplní. Není ani pochyb o tom, že svého úspěchu dosáhlo hnutí pouze zásluhou svého hlavního lídra, bez kterého by dle mého názoru takovou popularitu nemělo. ANO představuje určitou osobní vizitku Andreje Babiše a je do velké míry tvořeno pouze jím a jeho vlastními názory. Vždy vystupuje jako nejdůležitější článek, bez kterého by se zkrátka žádná změna

neuskutečnila a stojí také za většinou plánů, které hnutí připravovalo. V průběhu let se tato skutečnost nikdy nezměnila a dodnes je lídr nepostradatelnou součástí hnutí. Dle mého názoru proto nikdo nemůže popřít fakt, že Andrej Babiš byl a stále je významnou osobností českého politického života.

Seznam odborné literatury a elektronických zdrojů

Odborná a dobová literatura

BABIŠ, Andrej. *O čem sním, když náhodou spím*. Praha: [Andrej Babiš], 2017. ISBN 978-80-270-3448-2.

BABIŠ, Andrej. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha: ANO 2011, 2021. ISBN 978-80-11-00000-4.

Babiš: vůdce pro 21. století: žurnalistika ve veřejném zájmu. Praha: Ústav nezávislé žurnalistiky, z.ú., 2017. ISBN 978-80-270-4345-3.

HANZELKA, Karel, Kateřina KUČAŘOVÁ a Vladimír VOŘECHOVSKÝ. *O Babišovi bez Babiše: 14 rozhovorů z roku 2014*. Praha: Agrofert, 2014. ISBN 978-80-260-6639-2.

HAVLÍK, Vlastimil a Aneta PINKOVÁ. Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran. *Rexter* [online]. 2012, roč. 10, č. 2 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populistickyh-politickyh-stran/2012/11/11/>.

HAVLÍK, Vlastimil. *Volby do Poslanecké sněmovny 2013*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2014, ISBN 978-80-210-7147-6.

KMENTA, Jaroslav. *Boss Babiš*. Nymburk: JKM – Jaroslav Kmenta, 2017. ISBN 978-80-87569-32-0.

KUBÁNEK, Martin. Role populismu ve volebním marketingu hnutí ANO před parlamentními volbami v roce 2013. *Středoevropské politické studie* [online]. 2016, roč. 18, č. 4 [cit. 2023-03-16]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/6532/5875>.

KUBÁT, Michal, Martin MEJSTRÍK a Jiří KOCIÁN. *Populismus v časech krize*. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5.

LEMEŠANI, Tomáš. *Z Bureše → Babišem*. Praha: Monika Le Fay, 2020. ISBN 978-80-905589-8-4.

PERGLER, Tomáš. *Babiš: příběh oligarchy*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3445-6.

Elektronické zdroje

2. Andrej Babiš – Show Jana Krause 23. 9. 2011. In: *YouTube* [online]. 23. 9. 2011 [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Z135Q0G9K58>.

28. *leden 2014 - Události – Česká televize* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100128/>.

29. *leden 2014 - Události | Česká televize* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/214411000100129/>.

Agrofert budu řídit i jako poslanec, jako ministr nikoli, prohlásil Babiš [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/babis-chce-i-jako-poslanec-ridit-agrofert-jako-ministr-nikoliv.A130922_140354_statni-pokladna_vam.

Agrofert Holding kupuje mediální skupinu MAFRA [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.cianews.cz/cs/w38532-agrofert-holding-kupuje-medialni-skupinu-mafra-671920>.

Aiesec, objev sebe i svět [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.aiesec.cz/>.

Andrej Babiš a Jiří Zlatuška utěšují Miroslavu Němcovou. In: *Ano, bude líp* [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/novinky/andrej-babis-a-jiri-zlatuska-utesuji-miroslavu-nemcovou-14786.shtml>.

Andrej Babiš získal ocenění pro ministra financí roku 2016 [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/andrej-babis-ziskal-oceneni-26271>.

Andrej Babiš, podnikatel [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/andrej-babis-podnikatel-6331863>.

Andrej Babiš. In: *Facebook* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.facebook.com/AndrejBabis/?locale=cs_CZ.

Andrej Babiš: Korupce překročila únosnou mez [online]. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-52891140-andrej-babis-korupce-prekrocila-unosnou-mez>.

ANO deset let na scéně. Od Akce nespokojených občanů k vládní straně [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ano-deset-let-na-scene-od-akce-nespokojenych-obcanu-k-vladni-strane-8748697>.

ANO ukázalo novou kampaň a její tváře. In: Mediaguru [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/08/ano-ukazalo-novou-kampan-a-jeji-tvare/>.

ANO. [Velmi, velmi dobrá zpráva ...]. In: Facebook [online]. 8. srpna 2013 22:03 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/anobudelip/posts/508253932578178>.

Babiš definitivně prohrál soud se slovenskými historiky, zda byl ve svazcích StB oprávněně [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2389540-babis-definitivne-prohral-soud-se-slovenskymi-historiky-zda-byl-ve-svazcich-stb>.

Babiš je neoprávněně veden jako agent StB, potvrdil slovenský soud. Ministr rozhodnutí očekával [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-64249050-babis-je-neopravnene-veden-jako-agent-stb-potvrdil-slovensky-soud-ministr-rozhodnuti-ocekaval>.

Babiš koupil Mafru. Do obsahu novin zasahovat nebude, říká jeho mluvčí [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1089933-babis-koupil-mafru-do-obsahu-novin-zasahovat-nebude-rika-jeho-mluvci>.

Babiš má hnutí naštvaných, chce se dostat do Parlamentu. [online]. [cit. 2023-01-28]. <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/babis-ma-hnuti-nastvanych-chce-se-dostat-do-parlamentu/r~i:article:720366/>.

Babiš nevylučuje, že založí politickou stranu. [online]. [cit. 2023-01-25] <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-babis-nevylucuje-ze-zalozi-politickou-stranu-40249501>.

Babiš se stal předsedou ANO 2011. Zatím váhá, jestli patří k levici, či pravici. [online]. [cit. 2023-01-28]. <https://domaci.hn.cz/c1-56857820-babis-se-stal-predsedou-ano-2011-zatim-vaha-jestli-patri-k-levici-ci-pravici>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 24). Zítra asi něco koupím. [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349189222000910336>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 26). *Tak jsem to koupil a učím se pořádně česky. Všem se omlouvám za den zpoždění. Doufám, že z toho budou mít všichni takovou radost jako já.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/349867319159308288>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Červen 27). *Dnes som mal hodne vystrašených otázek či nebudu zasahovat novinářům do řemesla. Samozřejmě ne, hned by se to rozneslo a byl bych mrtvý muž.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/350221081124155392>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2013, Září 6). *Abych mohl dát práci 34000 zaměstnancům, musím nejdřív vydělat 16 miliard osobních nákladů, zdravotní sociální... Tolik ke zlému miliardáři.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/375950070014689280>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2014, Březen 21). *Všichni by dnes chtěli podnikat. Myslím, že není špatné si alespoň ze začátku zkusit zaměstnanecký poměr a najít úspěch v tvrdé práci.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/446963125246754816>.

Babiš, A. [@AndrejBabis]. (2014, Listopad 6). *Ubezpečuji @ErikBest, že nikdy nebudu kandidovat na prezidenta. Náplň jeho práce by mě nikdy nebavila ani na ni nemám předpoklady.* [Tweet]. Twitter [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://twitter.com/AndrejBabis/status/530422675085475840>.

BABIŠ, Andrej. [Pane premiére, máte pravdu...]. In: Facebook [online]. 1. března 2023 18:15 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=180160544735287>.

Babiš: chci být ministrem financí [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/makame/archiv/z-medii/babis/-chci-byt-ministrem-financi-13406.shtml>.

Babiš: Proč mi vyčítají KSČ? Benešovou neodvolám, s Minářem se nesejdu [online]. [cit. 2023-10-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-andrej-babis-rozhovor-sametova-revoluce-listopad.A191117_203751_domaci_bur.

Babišovo hnutí ANO vstupuje do předvolební kampaně [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/babisovo-hnuti-ano-dnes-zahaji-predvolebni-kampan-20130906.html.

BABIŠŮV (NE)PŘÍTEL VLADIMÍR MEČIAR [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://biztweet.cz/article/3977-babisuv-ne-pritel-vladimir-meciar?inquiryid=52&vote=1&do=vote>.

Babišův spis oživil na sociálních sítích. Nikdy jsem s StB nespolupracoval, opakuje lídr ANO [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60715160-babisuv-spis-ozivil-na-socialnich-sitich-nikdy-jsem-s-stb-nespolupracoval-opakuje-lidr-ano>.

Babišův spis oživil na sociálních sítích. Nikdy jsem s StB nespolupracoval, opakuje lídr ANO [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60715160-babisuv-spis-ozivil-na-socialnich-sitich-nikdy-jsem-s-stb-nespolupracoval-opakuje-lidr-ano>.

Bez nich by to nešlo: Anton Rakický, muž, který pomohl vzniku Agrofertu [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/bez-nich-by-to-neslo-anton-rakicky-muz-ktery-pomohl-vzniku-agrofertu/>.

Billboardy už visí. Šéf ČSSD nabízí pravici, Babiš kritizuje nemechla [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/strany-rozjizdeji-billboardove-kampane.A130902_125327_domaci_kop.

CELÝ PROJEV: Premiér Nečas nechce odstoupit [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://tv.idnes.cz/domaci/cely-projev-premier-necas-nechce-odstoupit.V130614_133224_tv-zpravy_vov.

Dceru proháněl na kurtu princ, vzpomíná Babiš na Maroko. Ted' tam „prožene“ migranty [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/568099/dceru-prohanel-na-kurtu-princ-vzpomina-babis-na-maroko-ted-tam-prozene-migranty.html>.

Den, kdy Babiš vstoupil do politiky. Před deseti lety miliardář zaútočil na prezidenta Klause [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/den-kdy-babis-vstoupil-do-politiky-pred-deseti-lety-miliardar-zautocil-na-prezidenta-klause-105138>.

Der steinreiche Europa-Schreck aus Prag [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: https://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/donald-trump-tschechiens-andrej-babi-vor-der-parlamentswahl-15237289.html?printPagedArticle=true#pageIndex_0.

Do vlády jdeme spolu, nebo nikdo, dohodly se ANO a KDU [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/do-vlady-jdeme-spolu-nebo-nikdo-dohodly-se-ano-a-kdu/r~d09d7274421a11e3888f002590604f2e/>.

EET je po dvou letech v půli cesty. Rovné podmínky nenastavila, zasáhla ale spolky [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2667365-eet-je-po-dvou-letech-v-puli-cesty-rovne-podminky-nenastavila-zasahla-ale-spolky>.

EKONOM: Politik Babiš skrytý v kuřeti. Rada pro reklamu podle právníka udělala chybu [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-61127780-politik-babis-skryty-v-kureti>.

Historie ANO [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/historie/>.

Hospodářské noviny základní informace [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://hn.cz/zakladni-informace>.

Chci být ministrem financí, říká Andrej Babiš [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/chci-byt-ministrem-financi-rika-andrej-babis-203165>.

Chci vést stát jako soukromou firmu, zopakoval Andrej Babiš na Radiožurnálu [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/chci-vest-stat-jako-soukromou-firmu-zopakoval-andrej-babis-na-radiozurnalu-6307056>.

Chtějí se mě zbavit! prohlásil dnes jasně Andrej Babiš. [online]. [cit. 2022-12-08]. <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Chteji-se-me-zbavit-prohlasil-dnes-jasne-Andrej-Babis-329904>.

Jágr o Babišovi: Jde o reklamu pro peníze na mládež, ne o podporu [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://isport.blesk.cz/clanek/hokej/179615/jagr-o-babisovi-jde-o-reklamu-pro-penize-na-mladez-ne-o-podporu.html?fb_comment_id=513991438679138_3563605.

Jsme hnutí ANO. Nelžeme, nekrademe a pracujeme pro vás [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/par-slov-o-ano/index.shtml>.

Kdo vlastní naše televize? A která TV má nejvyšší tržby? [online]. [cit. 2023-03-]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/502845-vlastnici-televizii/>.

Kompletní spis spolupracovníka StB Andreje Babiše. [online]. *Economia*, 2013 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kompletni-spis-spolupracovnika-stb-andreje-babise>.

Koupit VLP? Už bych to nedoporučoval... [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2012/07/koupit-vlp-uz-bych-to-nedoporucoval/>.

KS ZNB Správa ŠtB Bratislava (Séria II). Ústav pamäti národa [online]. c2004-2017 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <http://www.upn.gov.sk/regpro/zobraz.php?typ=kraj&kniha=75&strana=18&zaznam=68924>.

Malé strany zažívají před volbami boom. K Babišovi i Okamurovi vstupují tisíce lidí. In: *Hospodářské noviny* [online]. 2013 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60469150-male-strany-predcasne-volby-boom-babis-hnuti-ano-okamura-usvit-prime-demokracie>.

MF DNES: Stát prodal OKD pod cenou a Sobotkův úřad to kryl [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sobotka-okd-privatizace.A140402_204756_domaci_ert.

Miliardář Babiš mediálním magnátem. Koupil vydavatele MF Dnes, Lidových novin i Metra [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-60141790-andrej-babis-koupil-mafu>.

Míří Babiš do politiky? Nechal zaregistrovat variace názvu Akce nespokojených občanů [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-53284530-miri-babisdo-politiky-nechal-zaregistrovatvariace-nazvu-akce-nespokojenych-obcanu>.

MUDDE, Cas. In the Name of the Peasantry, the Proletariat, and the People: Populisms in Eastern Europe. *East European Politics and Societies*. [online]. 2001, roč. 15, č. 1 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-zeitgeist/2CD34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7>.

MUDDE, Cas. The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition* [online]. 2004, roč. 39, č. 4 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/populist-zeitgeist/2CD34F8B25C4FFF4F322316833DB94B7>.

Můj podrobný životopis [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/blogy/12512/muj-podrobny-zivotopis>.

Náklady na kampaň mě překvapily, přiznal Babiš. ANO utratilo přes sto milionů korun [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-61252160-naklady-na-kampan-me-prekvapily-priznal-babis-ano-utratilo-pres-sto-milionu-korun>.

Naše prohlášení k současné politické situaci [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.anobudelib.cz/cs/makame/archiv/novinky/tiskove-prohlaseni-hnuti-ano-k-soucasne-politicke-situaci-12266.shtml>. Začátek formuláře

Naštvaný Babiš hrál v televizi: Člověk blízký Klausovi po mně chtěl úplatek [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-53630290-nastvany-babis-hrimal-v-televizi-clovek-blizky-klausovi-po-mne-htel-uplatek>.

Nerezignuji, Nagyové věřím dál, řekl znovunalezený Nečas [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/necas-nemam-informace-o-zadne-trestne-cinnosti-svych-spolupracovniku.A130613_161703_In_domov_ogo.

Nové důkazy podporují tezi o spolupráci Babiše s StB [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nove-dukazy-usvedcuji-babise-ze-spoluprace-s-stb/r~f98dcda43afa11e38f380025900fea04/>.

O AGROFERTu [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu>. Začátek formuláře

O Senát zabouje Okamura, horolezec Sulovský či soudkyně Wagnerová. Vondra neuspěl [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-o-senat-zabouje-okamura-horolezec-sulovsky-ci-soudkyne-wagnerova-vondra-neuspel-169243>. Začátek formuláře

Občanské hnutí proti korupci, nekompetentnosti, lhostejnosti a za vymahatelnost práva a budoucnost České republiky [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20111002143027/http://www.ofbkn.cz>.

Pár slov Andreje Babiše k situaci s uprchlíky [online]. [cit. 2022-09-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=869841369752764>.

Pár slov o ANO [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.anobudelib.cz/cs/onas/andrej-babis/>.

Pojem establishment [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://udlv.ff.cuni.cz/pojem-establishment>.

Porušuje Babišova reklama na Vodňanské kuře s Jágreem zákon? Radní to chtějí prověřit [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-60981160-porusuje-babisova-reklama-na-vodnanske-kure-s-jagrem-zakon-radni-to-chteji-proverit>.

Prohlášení ČSSD k zásahu policie proti některým představitelům ODS a lidem spojeným s předsedou vlády Petrem Nečasem [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/tiskove-zpravy/prohlaseni-cssd-k-zasahu-policie-proti-nekterym-predstavitelum-ods-a-lidem-spojnym-s-predsedou-vlady-petrem-necasem/>.

Průměrný ministr financí v době hospodářského růstu, tak hodnotí analytici Andreje Babiše [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2130003-prumerny-ministr-financi-v-dobe-hospodarskeho-rustu-tak-hodnoti-analytici-andreje>.

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/warsaw/cz/zpravy_a_udalosti/volby/predcasne_volby_do_poslanecke_snemovny.html.

Předvolební kampaně: Strany se předhánějí, mnohým voličům je to ale jedno [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1070422-predvolebni-kampane-strany-se-predhaneji-mnohym-volicum-je-ale-jedno>.

Revize parlamentu [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/evtreetree.sqw?t=5870&L=CZ&h=1>.

Rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2014/rozhovor-s-ministrem-financi-andrejem-ba-19799>.

Řídit stát jako firmu? A proč ne... [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.anobudeliz.cz/cs/o-nas/blogy/35090/ridit-stat-jako-firmu-a-proc-ne>.

Řídit stát jako firmu? Asi největší hloupost, se kterou kdy Babiš přišel. Jeho učedníkům to ale nevádí [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-66957980-ridit-stat-jako-firmu-asi-nejvetsi-hloupost-se-kterou-kdy-babis-prisel-jeho-ucednikum-to-ale-nevadi>.

Seznam Zprávy. Kdo jsme a co chceme? [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/seznam-zpravy-kdo-jsme-a-co-chceme-166787>.

Seznamte se s kandidáty ANO do Evropského parlamentu [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140407154411/http://www.anobudlip.cz/cs/onas/eurovolby/kandidati/>.

Sobotka: Ti, kteří lhali, by měli odejít [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1068209-sobotka-ti-kteri-lhali-meli-odejit>.

Socialistické podniky byly lihni miliardářů [online]. [cit. 2023-10-16]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/socialisticke-podniky-byly-lihni-miliardaruf3v-/ekonomika.aspx?c=A091101_172005_ekonomika_vem.

Socialistický svaz mládeže [online]. [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/csm.php>.

Stranické preference a volební model v červnu 2013 [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1376/f9/pv130621.pdf.

Studio N: Stát nejde řídit jako firmu. A už to ví i Babiš [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://denikn.cz/708862/studio-n-stat-nejde-ridit-jako-firmu-a-uz-to-vi-i-babis/>.

TROMBOCYTOPENIE – ÚVOD [online]. [cit. 2022-09-18]. Dostupné z: <https://www.trombocytopenie.cz/trombocytopenie-uvod/>.

Unie přehlasovala Česko a spol. Ministři vnitra schválili kvóty pro rozdělení 120 tisíc uprchlíků [online]. [cit. 2022-9-01]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/ministri-vnitra-eu-vetsinove-schvalili-kvoty-rozdeleni-migrantu.A150922_174101_In_zahranici_ELE.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 7. 2013 [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E05696D3BE4C86A2C1257BB000505BFF?openDocument&Highlight=0.

V Česku se už pět let nekouří v restauracích. Co přinesl protikuřácký zákon? [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/protikuracky-zakon-cesko-pet-let_2205310700_voj.

Věci veřejné vyloučily Škárku ze strany i poslaneckého klubu. [online]. [cit. 2023-01-29]. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/veci-verejne-vyloucily-poslance-skarku-ze-strany-i-z-klubu.A110405_214932_domaci_vel.

Veřejnoprávní vysílání [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/verejnopravni-vysilani-489.html>.

Vodňanská drůbež: Nech to bejt...(sponzorák). In: *YouTube* [online]. 30. 9. 2013 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Pcevcj_9Nrs.

VOLBY 2013 - Reakce představitelů politických stran. In: *YouTube* [online]. 26. 10. 2013 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hbrQXrRHE88>.

Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 23.05. – 24.05.2014 [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ep2014/ep11?xjazyk=CZ>.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010 [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2010/ps?xjazyk=CZ>.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013 [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps?xjazyk=CZ>.

Volby do Senátu v roce 2012 [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/senat/volby/v2012.php>.

Volby jsme vyhráli my. Máme ústavní většinu, vzkazuje Rekonstrukce státu [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-61093580-volby-jsme-vyhrali-rekonstrukce-statu-140-poslancu>.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2013 [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/vysledky_voleb_do_poslanecke_snemovny_parlamentu_cr_2013.

Výzkum CVVM z 5.-12. května 2014. [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/cz/media/com_form2content/documents/c1/a7245/f3/pi140530.pdf.

Výzva ANO 2011 [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/file/e dee/ke-stazeni/ostatni/ano-vyzva-ano.pdf>.

What is social media? [online]. ICrossing [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: http://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf.

Za deset let králem biopaliv. Cesta Babišova Agrofertu z nuly až na vrchol [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/za-deset-let-kralem-biopaliv-cesta-babisova-agrofertu-z-nuly-az-na-vrchol-105639>.

ZAPOMENUTÍ ANDREJOVI MUŽI [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/zapomenuti-andrejovi-muzi-n-1036813/>.

Zemřel Babišův byznysový kmotr. Spolu ovládli Agrofert [online]. [cit. 2022-12-08]. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-babis-zemrel-babisuv-byznysovy-kmotr-spolu-ovladli-agrofert-220972>.

Zrušení elektronické evidence tržeb od 1. 1. 2023 [online]. [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.etrzby.cz/novinky_1588.

ŽIVĚ: Prezidentský duel České Televize z Národního muzea [online]. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3559642-zive-prezidentsky-duel-ceske-televize-z-narodniho-muzea>.

Žokej Váňa podporuje Babiše po Velké pardubické. In: *YouTube* [online]. 14. 10. 2013 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tmXZprZ2Vbk>.

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Ukázka z Babišovy knihy „O čem sním když náhodou spím“	16
Obrázek 2 - Příspěvek Andreje Babiše z 26. června 2013	23
Obrázek 3 - Příspěvek Andreje Babiše z 26. června 2013	27
Obrázek 4 - Příspěvek Andreje Babiše z 27. června 2013	27
Obrázek 5 - Ukázka billboardu hnutí ANO s lídrem Andrejem Babišem a Martinem Stropnickým	31
Obrázek 6 - Ukázka billboardu hnutí ANO se sloganem „Aby tu chtěly žít i naše děti“	33
Obrázek 7 - Nové logo hnutí ANO, které navrhl Petr Topinka	33
Obrázek 8 - Ukázka billboardu s Andrejem Babišem a Martinem Komárkem	34
Obrázek 9 - Ukázka billboardu s Andrejem Babišem a Věrou Jourovou	35
Obrázek 10 - Příspěvek hnutí ANO na Facebooku	37
Obrázek 11 - Andrej Babiš na Facebooku	37
Obrázek 12 - Andrej Babiš na Twitteru	38

Seznam grafů

Graf 1 - Výsledky voleb do Parlamentu 2013	39
Graf 2 - Výsledky voleb do Evropského parlamentu 2014	43